

An abstract painting featuring a vibrant and textured composition. The left side is dominated by large, bold strokes of red and orange. The center and right are filled with a mix of blue, white, yellow, and green, with visible brushstrokes and layered colors. The overall effect is dynamic and expressive.

Lou Thissen en Fred Sochacki

Thuis in Limburg

Lou Thissen
2007

An abstract painting with a vibrant, multi-colored palette. The composition is dominated by large, expressive brushstrokes in shades of red, blue, yellow, and green. A central, white, textured figure or form is the focal point, surrounded by these colorful washes. The overall style is expressive and gestural.

Lou Thissen en Fred Sochacki

Thuis in Limburg

Lou Thissen
97

Inhoudsopgave

<i>Voorwoord</i>	5	René van der Linden	49
Thijs Brand	7	Maartje Lawrence-Hermans	53
Bertha Verhoeven	11	Jeu Sprengers	56
Sjra Puts	14	No Wolfs	59
Sharon Welraven	17	Mirjam Clermonts	62
Pieter Smits	20	Frank Stroeken	65
Marleen Gresnigt	23	Margot Reuten	68
John Bröcheler	26	Pieter Marres	71
Kiki Niesten	29	Gerd Leers	75
Jan Smeets	32	Huub Stevens	79
Leon Frissen	35	Peter Elverding	83
Loek Kessels	39	Adriaan van Hooydonck	85
Gé Reinders	42	Hendrik J. Bosch	89
Pieter v.d. Hoogenband	45	Ger Ruyters	92

Voorwoord *Thuis in Limburg*

Houden van het land is houden van de mensen die er leven. Op een bijzondere manier heeft die uitdrukking vorm gekregen in het boek 'Thuis in Limburg'.

Het boek van kunstschilder Lou Thissen en schrijver Fred Sochacki geeft aan de hand van gesprekken met de mensen die er leven een persoonlijke kijk op Limburg. Cultuur, historie, sociale verbondenheid, traditie en landschap, maar ook persoonlijke indrukken en belevenissen worden door de ogen van de gesprekspartners gezien, vervolgens vanaf het palet kleurgegeven en in geheel eigen stijl in woorden verrat.

Een boek waaruit vooral de verbondenheid met en de liefde voor deze provincie spreekt. Uit de monden van gouverneur, trainer, chef-kok, ondernemer, sporter, muzikant, politicus, bestuurder en carnavalist. Jong en oud, man of vrouw. Provinciegenoten, die ook buiten het stroomgebied van

Maas, Geul en Roer veel gezien en beleefd hebben en uiteindelijk toch altijd 'Thuis in Limburg' zijn.

Verrassend, indrukwekkend, zelfverzekerd, trots en herkenbaar toont Limburg zich aan de hand van de indrukken, beelden en de verhalen met een zachte g. De g van goed en van gewoon; van gevoel, geloof en genieten.

Thuis in Limburg is bladeren door de liefde voor en genieten van de kwaliteit van het leven in deze streek. Een boek waarin de schrijver kleurt en de schilder creëert. Een mozaïek van een tijdsbeeld neergezet door de bewoners van deze provincie. Verleden, heden maar vooral ook grenzenloze verwachting en perspectief spreken uit de ruim honderd pagina's die het boek telt.

Lou Thissen en Fred Sochacki

Brand in de sneeuw

Het is een dorp van niks. Enkele huizen verzameld op een kruispunt van landwegen. Her en der een boerderij iets verderop, weilanden een bosrand verderop en bergafwaarts opent de blik België. Met name Voerstreek en het Land van Herve, ontvouwen zich in al zijn pracht. Onder de grote snor krullen mondhoeken tot een glimlach. Thijs Brand is teruggekeerd naar een mooie tijd in zijn leven. Terug in Ulvend. Het enthousiasme daarover komt in een waterval van woorden, anekdotes en vooral vrolijkheid onder zijn snor vandaan.

De grens verloopt zowat dwars door het dorpje. Ulvend valt deels onder Noorbeek en Sint Martensvoeren. Als het gezin Brand vroeger met de kinderen sleetje voer, de berg af, hadden ze eigenlijk het paspoort op zak moeten hebben. België en Nederland hebben er nooit een probleem van gemaakt, voorzover het bestaan van de 'nederzetting' al bekend was bij de overheden. Alleen de Duitsers ten tijde van de eerste wereldoorlog wisten pijnlijk exact het verloop van landsgrenzen. In die jaren was alles strik gescheiden met draden waardoor een dodelijke spanning elektriciteit bewoog. België was betrokken bij de oorlogshandeling terwijl Nederland zich afzijdig hield. De dodelijke draad gaat dat pijnlijk nauwkeurig aan.

Aan de rand van de hoogvlakte, waar de dorpje begint, is het uitzicht overweldigend. De lieflijkheid van het glooiende

land richting Ardennen aan de ene kant; het vlakke groene landschap met hoogstam fruitbomen tot, bij helder weer, de DSM-skyline in Geleen. Een verraderlijke hoogvlakte. Zeker in de winter als het gezin veilig verschanst in de kamer bij de grote haard doorbracht.

'Ooit kwam ik in de avond terug van een vergadering in Amsterdam. Nee, toen was er zeker nog geen sprake van de verkoop van de Brand Bierbrouwerij aan Heineken,' vult hij meteen aan. 'Ik was keurig in het pak en diezelfde middag nog een lekkere lunch in een restaurant in het centrum gehad. Het weer was aangenaam voor de tijd van het jaar en de dunne regenjas die ik bij me had, was eigenlijk overbodig.

Op de terugweg naar huis reed de voormalige bierbrouwer een enorme depressie tegemoet. Regen en natte sneeuw rond Eindhoven en verderop in Limburg werd het steeds slechter. Uiteindelijk zo'n driehonderd meter voor zijn huis kwam er een abrupt einde aan de autorit. Het weggetje van Noorbeek omhoog naar Ulvend had het voertuig nog gered, maar eenmaal op het plateau, reed Thijs Brand zich helemaal vast in een muur van sneeuw.

'De wind had de stuifsneuw bijeen geblazen op het plateau en ik kwam niet meer voor- of achteruit. Ik kreeg het portier van de auto amper open en zag vrijwel geen hand voor de ogen. Ik had de grootste moeite om de weg naar huis te vinden op driehonderd meter afstand van onze woning. Met mijn handen en armen roeiend door de sneeuw, in mijn

Brand in de sneeuw

regenjasje en daaronder mijn nette pak en op mijn lage leren schoenen heb ik geworsteld om verkleumd en doodop thuis te komen.'

Barre winters, heerlijke zomer en schitterende tussenseizoenen. De zoete herinneringen zijn gebleven. Aan de rust en het weidse land. Genieten in de tuin of in de muziekkamer. Met de kinderen op de slee de berg af de Voerstreek tegemoet. 'Kom gaan we daarachter naar die boerderij. Daar ging ik vroeger, zo'n twintig jaar geleden altijd kaas halen. De boer en zijn zonen maakten die zelf.'

Boer Pinckaerts was door de jaren heen wat kleiner geworden, maar de herkenning was er meteen. 'Mijnheer Brand' werd allerhartelijkst begroet naar binnen getrouwd want voor dit bezoek ('dat is toch zeker al zo'n twintig jaar geleden, nietwaar Mijnheer Brand?') moesten de borrelglaasjes op tafel en de jenever uit de kast.

Thijs Brand liet zijn blik door de boerenkeuken dwalen. Het eenvoudige leven van de bewoners stond rondom uitgestald en lag deels op tafel. De boerin zat zich te verknukelen want met enige stemverheffing had manlief duidelijk gemaakt wie er op bezoek was. De zoons waren bezig in de kaaskelder.

Dochterlief was vertrokken. Diepe zucht van de boer. 'Is met een buitenlander getrouwd en vertrokken naar het buitenland.' De man leek het er nog altijd moeilijk mee te hebben.

'Maar u bent nog steeds hier. Geboren en getogen in Ulvend, zeker?' Met zijn handpalm streek hij langs zijn ongeschoren kin en zocht met zijn ogen het raam. 'Nee ik ben niet van hier. Diezelfde pijnlijke stilte als even tevoren bij het relaas van de naar het buitenland geëmigreerde dochter. Zijn hand wees in de verte. 'Daar ben ik geboren.' Zijn stem klonk als van iemand die na jarenlange afwezigheid hunkert naar zijn geboortegronden ver achter de horizon.

'Daar.' Nu wees het precies op een rood pannendak tweehonderd meter verderop. Het dak van de boerderij die aan zijn weilanden grenst. 'Dat was mijn ouderlijke huis...'
De dochter bleek met de bakkerszoon in het volgende dorp getrouwd en woont enkele kilometers verderop in de buurt van Aubel.

Sommige mensen leven in een kleine, overzichtelijke wereld.

'Dat heeft ons leven hier ook zo bijzonder gemaakt. Klein, intiem, dicht bij de natuur en ver weg van de stress van werk en druk leven. Hier in deze omgeving heb ik mijn kinderen zien opgroeien en een gelukkige tijd gehad.'

Iron Lady uit bronsgroen eikenhout gesneden

De eenden zijn niet voor de poes. Het van reuma en ouderdom kromgetrokken beestje is blij dat het zich op eigen kracht kan voortbewegen. Bertha Verhoeven is er gek mee. Laat zelfs de meeste vakanties aan zich voorbijgaan ten faveure van haar dieren. Een goed boek, een uurtje pianospelen of een wandeling in de omgeving, maken van haar en blij en tevreden mens. Thuis is voor het lid van Sociaal Economische Raad een feest. Ze kan zich maar weinig vakantie voorstellen waarin ze beter zit dan in haar serre, terwijl de 26 eenden rond de vijver kwetteren.

De voorzitter van de Metaalunie en vice-MKB-voorzitter, zeg maar zowat de First Lady aan werkgeverszijde, heeft een druk bestaan en is iemand die voor haar kansen gaat. Stapt achteloos over vooroordelen uit de mannenwereld om haar heen en trekt haar plan.

Over de verschillen man/vrouw maakt ze zich wel zo haar gedachten, maar heeft er verder geen moeite mee. Zonder al te zeer te generaliseren vindt ze dat 'mannen wat makkelijker in uitdagingen stappen, maar zich minder durven te uiten.' Irritatie roept het beroemde standaardzinnetje op bij een benoeming van 'n vrouw: ze moet wel verstand van zaken hebben. 'Die zin wordt er bij mannen zelden of nooit bij gezegd.'

Over haar bijzondere positie doet ze niet ingewikkeld. Er zijn talloze Limburgers die wat bereikt hebben en daar niet mee te koop lopen. 'Ook mij doet men geen plezier met aandacht.' Ze is er zelfs verbaasd over dat mensen haar nog regelmaat aanspreken over het feit dat ze ooit en voor wat het waard is, in 1988, uitgeroepen is tot zakenvrouw van het jaar in Nederland. 'Dat mensen zoiets onthouden...'

Ooit wilde ze onderwijzeres worden. In het gezin met twaalf kinderen (pa was stationschef bij de Nederlandse Spoorwegen) ontbrak het geld voor een vervolgopleiding na de Mulo. Als hulp in de administratie van Hovuma, een bedrijf dat magazijnstellingen produceerde, begon ze met het zetten van koffie en werd er uiteindelijk directeur.

Wandelen door het Limburgse land. Het mag zelfs af en toe de vierdaagse zijn. Maar in de directe nabijheid, het Leudal en de Beegderheide, daar voelt de 'Iron Lady' zich het meest op haar gemak. Vooral in de vroege ochtend als de zon de laatste mistflarden verdampst en er voldoende zuurstof getankt kan worden om een dag lang het ingewikkelde proces in de hersenen te voeden.

Op haar veertiende vertrok het gezin uit haar geboortestad richting Reuver. Veel later, met echtgenoot Twan, vestigde ze

Iron Lady uit bronsgroen eikenhout gesneden

zich in Grathem. Een plek waar ze beiden meteen verliefd op waren. Niet al te ver van Weert, waar ze meer mee heeft dan met Roermond en de Maas in de buurt.

De kinderen zijn het huis uit. De werkende moeder zag de combinatie moederschap en werk nooit als probleem. Stond er eigenlijk nooit bij stil en had daar waarschijnlijk ook amper de tijd voor. Plannen, organiseren en delegeren. Wat op haar werk van pas kwam, schikte eveneens in de thuissituatie en omgekeerd. Ze had daarbij wel het geluk dat de jeugd voorspoedig en gezond opgroeide en het besef dat ze naast haar drukke leven, geen bestuurstaken op zich kon nemen. Dat kwam later aan de orde.

Bertha Verhoeven is een vrouw die met beide benen op de grond wil staan. Niet alleen in figuurlijke zin. Met boten heeft ze niks, 'ik zwem liever zelf in de Maas'. Vliegen is ook al niet haar ding. Haar eerste vlucht was er een van de ene luchtzak naar de andere en in Londen schoot het toestel zowat van de landingsbaan.

Het enige avontuur dat haar trekt is bij Twan achter op de Harley. Ze is zich wel degelijk bewust van de kwetsbaarheid, maar zijn voorzichtige rijstijl stelt haar gerust. Beiden verheugen zich op de komst van een witte politie-Harley uit Amerika en de ritten die op dit bijzonder exemplaar in het verschiet liggen.

Terwijl Twan droomt van de tocht die al jaren op het verlanglijstje staat, langs Route 66 dwars door Amerika, vindt Bertha het allemaal wel goed. Ze constateert dat ze haar dieren niet veel langer alleen kan laten dan een stevige wandeling door het land waar ze van houdt.

Een tomaat tegen hoge bloeddruk

De twee Harleys hebben onderdak gevonden en staan opgedirkt als een getrouwd koppel dat op het punt staat naar de hoogmis te gaan. Sjra Puts laat zijn zilverkleurige macho grommen. Buiten houdt de Bosstraat even de adem in. En dat terwijl het dorp toch het een en ander gewend moet zijn. Puts woont er al een tijdje. Dan wijst hij naar de Harley-partner met de vrouwelijk vormen. Zelfde zilvermetallic kleurtje. 'Van mijn ex.' Die heeft op haar nieuwe adres niet de ruimte om hem te stallen.

Elke zondag steekt hij de Rijksweg over en is in het urban citylife van Sjwaame te vinden. 'In de Plevuus' heet het etablissement. Niet te missen aan de Markt achter een terras afgezet met groene fietsgeraamtes. De brainstormsessies met de maten of andere Harley-broeders vinden in het gerstenat voldoende voedingsbodem. Met 'gewoon gezeiver' omschrijft Puts het orakelen in de huiskamer van het dorp. En als iedereen zijn zegje gedaan en zijn natje gehad heeft, gaat elk zijns weegs richting nieuwe week.

Creatief denken, daarmee is de liedjesmaker en carnavallist, in het leven van alledag bezig. Creatief en wat zijn provincie betreft positief. 'We weten niet eens hoe rijk we hier zijn,' verzucht hij. Een vriendin van hem in Amsterdam betaald 75.000 euro voor een parkeerplek in de stad. En hier is het 'Allemaal veur niks' 'n titel van een van zijn liedjes. Een

stukkie verderop in Swalmen, in het Groenewoud kan hij vanaf een bankje elke avond gratis naar een openbaar concert met duizend vogels luisteren. 'Mijn muziek is een afspiegeling van mezelf.'

Zijn boodschap verkondigt hij voor bedrijven en organisaties. Een boodschap van hoop en van perspectief in relatie tot Limburg. Mits de platgetreden paden worden verlaten. Mits er durf is voor de uitdaging en voor het onbekende. 'Wij hebben alles hier en we houden, als ik Al Gore goed interpreteer, ook in de toekomst droge voeten. Limburg is een werkplaats met een gereedschapskist waaruit je alles kunt maken. er is alleen creativiteit nodig. Of, zoals het in goed Limburgs heet: applied imagination, oftewel geleide fantasie.'

Vrij vertaald komt het op het volgende neer: met de agrocultuur in het noorden van de provincie en de medisch-farmaceutische know-how van Zuid-Limburg zou het mogelijk moeten zijn een tomaat tegen hoge bloeddruk te kunnen kweken. 'Het is een kwestie van een stapje verder denken dan het gebruikelijke. Iemand die honger heeft moet je geen mand met vissen geven, maar een hengel en leren van de zee te houden.'

Niks grijze golf en helende heuvels. Op die manier wordt de potentie overboord gegooid. 'Wij moeten kiezen voor de aanval. Limburg als wormvormig aanhangsel moet zich

niet laten stigmatiseren. Neem de Floriade. Het zou nu al aan de gang moeten zijn. Grote gebouwen in de vorm van groenten en fruit. Landmarks die je zo op Google Earth moet kunnen vinden. En niet de hoop zand die er in de gemeente Haarlemmermeer is overgebleven na het vorige Floriadefiasco.'

De voormalig stadprins van Roermond begint langzaam op stoom te komen. Hij heeft, net als zijn Harley, even wat tijd nodig. 'Wij moeten niet nádenken maar vóórdenken. In de Parkstad durft men al de ballen een beetje uit de broek laten hangen. Je kunt over mijnsluiting klagen, maar je moet er iets mee doen. Mijwater en stadverwarming bijvoorbeeld. Maar het kan allemaal nog wat verder. Wat gedurfd. Ongewonen associaties. Op de ski's vanuit SnowWorld langs een arctisch landschap in Mondo Verde voorbij de ijsberen van het Gaiapark. We moeten van onze kont af en opstaan. Creatief denken en onlogische combinaties maken. Denken van A naar Alles. En uiteraard alles met behoud van natuurlijke waarden en traditie.'

Of zoals Einstein ooit constateerde dat logica je van A naar B brengt en verbeelding overal. 'Daag de mensen uit. Zorg voor competitie. Waarom zijn de fanfares van Thorn en Eijsden wereldtop. Juist omdat ze door de concurrentie het beste in zich boven halen. Creativiteit is geen gave en is ook niet vanzelfsprekend. Je moet er wat voor doen.'

Een sportleven dat niet altijd op rolletjes liep

De glazen vitrine in de gang staat vol blinkends uit alle uithoeken van de wereld. Kristal, zilver en goud. Stille getuigen van succes; restanten van herinneringen op momenten dat de echo van de schreeuwende krantenkoppen al lang verstorven is.

Elk kleinood is dierbaar en vertelt z'n eigen verhaal. Veelal een verhaal van succes, vreugde en geluk. Soms het verhaal erachter. Net zo waardevol en dierbaar maar misschien minder geschikt voor pakkende slagzinnen in het chocoladeletterformaat van het sportkatern op de maandag. Evenwel dierbaar genoeg om in de vitrine een goed plaatsje te krijgen. Dat is de plek waar haar leven thuis is, waar haar verhalen keurig gerangschikt staan. Mooi gepoetst maar zonder verdere opsmuk.

De palmares van een sportleven dat schijnbaar op rolletjes loopt.

In gedachten staart ze naar het bonte allerlei; naar het verhaal van haar leven. De neiging om in zo'n imposante verzameling te speuren naar iets dat ontbreekt, knaagt. Alsof ze gedachten lezen kan, vult ze zelf in: 'Beijing 2008'. Het laatste hoofdstuk in haar sportieve bestaan moet nog geschreven worden. Misschien in China en als het kan liefst in gouden letters.

Paralympische Spelen, als kind droomde ze er al van op de internationale Bühne op te treden. Met lange halen en krachtige beenslag joeg ze in de kleuren van Zwemvereniging

Oranje Nassau achter haar droom aan. Slag voor slag soms ook tegenslag.

De zwemambitie ging ergens kopje onder en de droom van internationale titels vervaagde meer en meer. En maakte uiteindelijk plaats voor haar jeugdige drang naar vrijheid. Weg met het strakke keurslijf en de Spartaanse patronen die al dan niet tot sportieve roem zouden leiden. De wereld had zoveel meer te bieden dan een naar chloor ruikende zwemhal en een bad waar je steeds voor dag en dauw tot vervelends toe baantjes van 50 meter moest trekken.

Zeventien, achttien jaar en vrij zijn. De wereld stond open. De tas met kleren paste net naast haar in het Fiatje 500 en met een volle tank kon je al een eind de toekomst in. Zat je toch al snel heel wat kilometers weg van dat zwembad en zelfs weg van het Aambos aan de Molenberg waar een onbekommerde jeugd achter werd gelaten. 'Het Aambos, dat was mijn plekje vroeger. Daar op de Molenberg in Heerlen had je als kind een paradijs. Beekje springen. In de winter met je ski's naar beneden of op een slee. Kastanjes rapen in het najaar. Ik heb er uren doorgebracht.'

Eenmaal weer terug met beide benen op de grond bezon Sharon Walraven zich weer op de sportieve uitdagingen. Op tennis, schaatsen en windsurfen. Haar lichaam kon zowat alles aan. De korte explosieve bewegingen van het tennissen en de lange spieren die de marathonschaatser in haar zo goed

Een sportleven dat niet altijd op rolletjes liep

vooruit hielpen. Tot aan die fatale val op de schaatsbaan. En de vele complicaties die er op volgden. Sharon Walraven verliet in een rolstoel het revalidatieproces en wist haar leven er anders uit zou gaan zien, maar haar wil om sportief te presteren ongebroken was gebleven.

Vanaf haar drieëntwintigste stortte ze zich met al haar ziel en zaligheid op het onderdeel rolstoeltennis. Veroverde en plek in de internationale top en sloeg vanuit haar stoel een prijzenkast vol. 'Ik denk wel eens hoe mijn leven zou zijn gelopen. Nu heb ik dingen meegemaakt die ik anders nooit zou hebben kunnen meemaken.'

Ze bedrijft topsport maar heeft moeite met topsportmentaliteit. 'Ik geloof dat bij iedereen van ons rolstoeltennissers wel een beetje zo voelt. In feite zitten wij allemaal in hetzelfde schuitje. We hebben allemaal wat meegemaakt; allemaal een verhaal. Misschien dat we daarom wat toleranter zijn en normen en waarden wat hoger in het vaandel hebben.'

Nog twee keer liet de gezondheid haar in de steek. Een hartstilstand tijdens de Australien Open kostte haar bijna het leven. 'Ik herinner me nog dat het hartstikke warm was. Zevenenveertig graden op de tennisbaan. Mijn hart rammelde in m'n borstkas en opeens kiepte ik om met mijn rolstoel.' Een aanwezige dokter zag meteen wat er aan de hand was en greep op de juiste manier in. 'Dat had geen minuut langer moeten duren...'

Tijdens de operatie werden de extra geleidingen rond het hart weggehaald. 'In medische termen heet de afwijking die geconstateerd werd het WPW- syndroom. Het is aangeboren en kan opspelen tijdens extreme inspanningen. Nadat die geleidingen weggehaald waren, herstelde ik snel en het jaar erop won ik die Australian Open, terwijl de dokter die mijn leven had gered, op de tribune zat.'

Het vertrouwen in het eigen lichaam was evenwel niet meer als voorheen en dat zou nog erger beschadigd worden toen een volgende hartritmestoornis, daags voor het vertrek naar de Paralympics van Athene, toesloeg. 'Op trainingskamp op Malta. Vier jaar lang, na het zilver in Sydney, had ik naar dit evenement toegewerkt. Tijdens de openingsceremonie lag ik op de operatietafel.'

Een nieuwe start was nodig en iemand die haar over haar angst heen zou helpen. Want die laatste gebeurtenis was dan weliswaar medisch gezien perfect hersteld, maar zat Sharon Walraven behoorlijk tussen de oren. 'Joop hielp me over de angst heen. We trainen als ik niet in het buitenland voor toernooien zit, vijf keer per week. En hij heeft me beter gemaakt. Hij zorgde er mede voor dat ik in Beijing één van de 64 deelnemers ben en bij het groepje favorieten, dat ik op zo'n vijftien schat, zit.'

De durf is er weer, het vizier staat op scherp en aan de passie heeft het bij de gestudeerde ergotherapeut nooit ontbroken. Wie weet loopt voor haar in Beijing wel alles op rolletjes.

Het bed van de koningin

Een opletend bezoeker van het restaurantgedeelte van Hostellerie De Hamert kan zien waar de Maas bij haar laatste twee visites plaatsgenomen heeft in het etablissement. Ze was ongenood maar alom aanwezig. Foto's tonen pijnlijk precies de ongelijke strijd die er gevoerd is om de ongewenste dame de deur te wijzen, terug in haar bedding. De schade die ze had aangericht was enorm, maar niet fataal. Eenmaal terug op haar plek, lokte ze weer met haar pracht en rust.

Het restaurant liep opnieuw vol en het terras over. Met bezoekers. Zoals dat al jaren het geval is als het nieuwe aspergeseizoen aan de voordeur bij Pieter Smits klopt.

Ooit, in een grijs verleden, zorgden de verstuivingen na de laatste ijstijd en de grote rivieren van West-Europa met zandafzettingen voor de juiste ondergrond waarop een voorname inkomstenbron van Pieter Smits' restaurant gedijt: de asperge. Pieter Smits is vergroeid met de koningin van de groente. Kan zich ook niets mooiers voorstellen dan een stuk land waar het witte goud weelderig gedijt. En om de liefde voor het land waarop de hostellerie is gebouwd en waar ook haar handelsmerk het best gedijt te onderstrepen, wordt boer Hendriks bezocht.

'Asperge is beleving en emotie niet alleen voor mij, maar zeker ook voor de meeste boeren in Noord-Limburg'. Als je met

Pieter Smits praat over natuur, ziet hij een lap grond voor zich, omzoomd met bomen die met weinig tevreden zijn. Grove den of berk om de kostbare velden enigszins uit de wind te houden. Lange rechte voeren waarin het witte goud geduldig wacht op de eerste zonnewarmte in april om z'n kop op te steken. Met de donkere zandgrond in de porieën en onder de vingernagels wijst boer Hendriks waar het productieveld voor het volgend voorjaar ligt. Alleen het vooruitzicht al doet beide asperge-oudgedienden het water in de mond lopen.

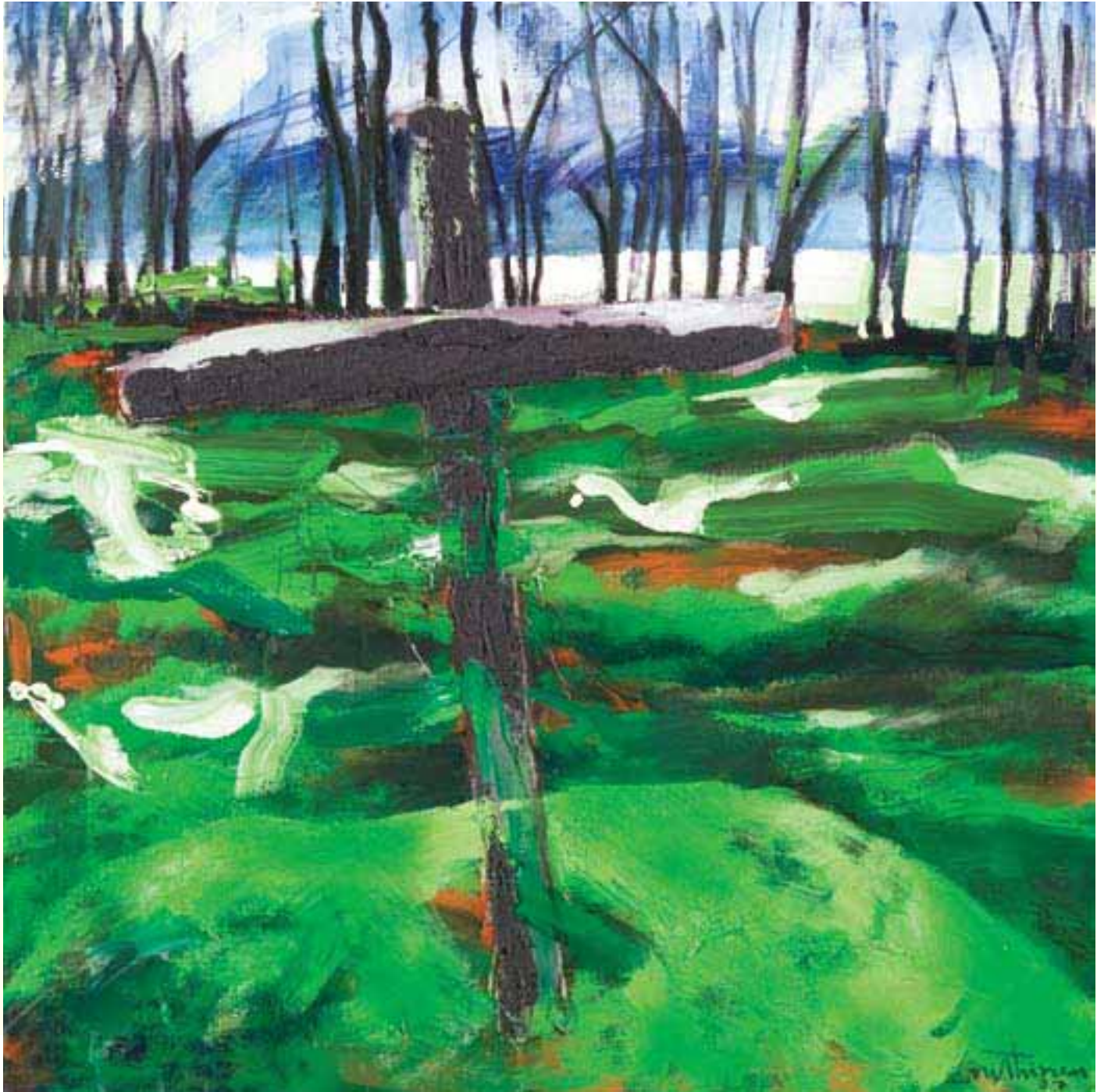
Alle hens aan dek. Op de velden en in het restaurant, bij boer en bij de officiële aspergeambassadeur van Nederland. Die eretitel kreeg de horecaman ooit samen met zijn keukenchef Herman van Ham. De een voor zijn niet te overtreffen productpromotie en aspergemarketing; de andere omdat hij de koningin op haar smakelijkst wist te presenteren.

Pieter Smits trouwde met de dochter van de eerste eigenaar van De Hamert en vroeg dat moment ook de horeca ten huwelijk. Zelf was hij commercieel publicist tot het moment dat zijn echtgenote het leven liet bij een auto-ongeluk. Smits moest zich om de zaak bekommeren en nam Herman van Ham in dienst. Een geboren Fries met een bijna Limburgs gevoel voor de lekkere dingen in het leven. Een samenwerking die De Hamert tot ver over de provinciegrenzen een klinkende naam bezorgde, zeker als aspergerestaurant.

'n Overstroming van de Maas, zelfs geen twee in drie jaar, of erger nog de pensioengerechtigde leftijd van chef-kok Herman van Ham brengen enige verandering in de cyclus die al decennia het ritme in Noord-Limburg bepaalt. Enkel de gemoderniseerde technieken op de velden en in de ontwikkeling die tot zo'n 150 verschillende soorten van de *Asparagus Officinalis* leiden, zorgen voor beperkte regie. Als het witte goud z'n kop opsteekt betekent dat drie maanden koortsachtige activiteit. Immers het product dat De Hamert landelijke bekendheid verschafte waaiert vanuit Noord-Limburg uit over de wereld.

'Om het doodeenvoudige feit dat onze AA1 het beste dat er op aspergegebied te krijgen is. De ontwikkeling, de verbeterde technieken en de grote zorg die aan het product besteed wordt is uniek. Voeg daarbij de speciale ondergrond in deze steek dan weet je waarom de asperge hier aan al haar bijnamen gekomen is. Waarom er gedichten over geschreven zijn en waarom er een hele cultuur om die groente ontstaan is.' Koningin der Groente, het Witte Goud of Points d'Amour; voor Pieter Smits bestaat er geen mooier landschap in zijn provincie dan het bed waarin de koningin rust.

Wandelroute en loopbaan

De blik dwaalt langs de 'heilige drieëenheid' in de tuin. Beuk, esdoorn en noot. Bomen, die uit het goede Limburgse hout gesneden lijken. Als loot met eigen hand aan de bodem toevertrouwd en nu uit de kluiten gewassen blikvangers. Marleen Gresnigt praat erover als een moeder over haar kinderen. Wijzend naar de beuk: 'enkele centimeters hoog meegenomen uit de Veluwe'. De noot arriveerde ooit als scheut van een studievriend van haar man en de esdoorn kwam uit de stadstuin van de ouders. Een beetje kennissen en rechtstreekse familie dus als het ware. In elk geval al jaren goede vrienden.

Opgesloten in kantoren, overleg en vergaderingen. Een buitenmens binnen de muren van het Weertse stadhuis. Vaak moest ze het wat de natuur betreft stellen met oogcontact in de tijd dat ze wethouder en loco- of plaatsvervangend burgemeester was. De drang naar buiten heeft uiteindelijk gewonnen. Als voorzitter van de Stichting het Limburgse Land heeft haar loopbaan bij wijze van spreken een natuurlijke ontwikkeling doorgemaakt.

Marleen Gresnigt, rooms-katholiek, Bourgondisch, knielt graag met Siebelink op een bed met violen of ontdekt de hemel met Mulisch, terwijl Tsjaikowsky romantisch op de achtergrond klinkt. Ze houdt van mensen en de verhalen die erbij horen. Geschreven, in woorden of noten, of verteld. Als wicht, zoals zij dat noemt, een lief klein meisje en goede leerling. Zo iemand die in de biechtstoel echt geen geheimpjes

prijs had te geven. Buiten dat van het offerandegeld dat slechts voor de helft in de daartoe bestemde mandjes terecht kwam. De andere helft werd besteed aan het snoepgoed. Dropgoed, zeker geen drop-out. Tot aan de volgende penitentie goed voor hooguit wat zwarte vlekjes op haar ziel.

De tuin wordt nog eens gemonsterd als haar favoriete plek ter sprake komt. De jonge platanen staan nog opgepot en hunkeren naar de volle grond. Af en toe vindt de voorzitter van de stichting Limburgs Landschap dat haar natuur wat geholpen mag worden. In de overigens perfect onderhouden tuin is de biodiversiteit voornamelijk werk voor eekhoorns en vogels die allerlei spul verstoppen of laten vallen. Maar zo'n plataantje of de druivenranken langs de pergola, daar heeft ze zelf de hand in.

Begint Marleens buitenwereld thans al op het eigen terras in het verleden zocht ze het nogal eens wat verder op. Een jaartje in de kibboets bijvoorbeeld. Reizen en toerisme, daar ging de aandacht naar uit. Eenmaal weer terug in deze contreien leidden haar werkzaamheden voor de VVV Weert-Helmond en later Eindhoven vrijwel automatisch naar een plek in het ANWB-bondsraad. Parallel daaraan steeg haar ster in de plaatselijke politiek. De CDA-politica werd wethouder en waarnemend burgemeester van haar stad in de periode tussen het vertrek van Loekie van Maaren en de komst van Karel Majoor.

Wandelroute en loopbaan

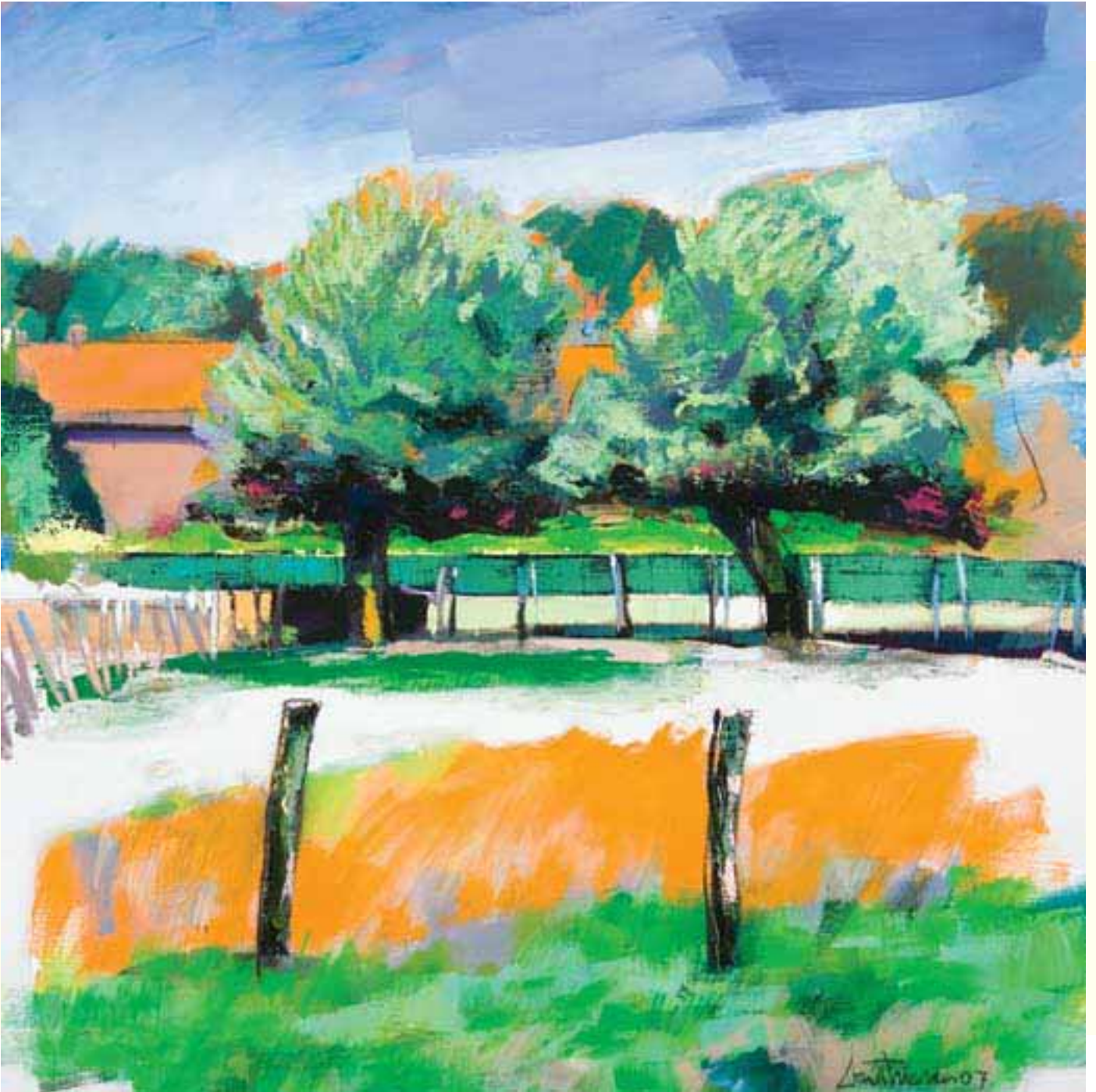
Drukke tijden waarin de uitstapjes in het groen beperkt bleven tot hooguit eens per maand op de vrijdagochtend als er gewandeld werd met vrienden. Vaak in de buurt van Nederweert waar het gebied rond Sarsven en De banen in volle glorie hersteld was door toedoen van de stichting die ze heden te dage voorziet.

Limburgs Landschap beheert ook het grenskerk monument in het Weerter Bos. Midden in die vochtige, welhaast moerassige vegetatie waar de muggen dansen boven het heldere groen, staat een kruis tegen het dreigende decor van donkere, zwijgzame boomstammen. Een plek die waakzaamheid aanwakkert en bij Marleen Gresnigt de eerste confrontatie met het begrip vrijheid teweegbracht. Daar waar katholieken uit het noorden in het geniep hun schietgebedjes prevelden. Door de natuur onttrokken aan de spiedende ogen van protestante Hollanders... Daar realiseerde de ontluikende Weertse zich dat vrijheid niet vanzelfsprekend was. Een overweldigend gevoel dat haar sindsdien intrigeert en haar steeds weer naar dat bijzondere oord dirigeert. Geloof hoort bij haar leven. Werd thuis in alle openheid beleden en vond in haar kinderlijke perceptie verder voornamelijk plaats in de Sint Martinuskerk. Daar waar het ook nog eens reserves voor snoepgoed opleverde.

Haar nieuwsgierigheid voor het fenomeen van verboden godsdienst en het beleven van het geloof in weerwil van dreigende sancties van mensen met een andere geloofsovertuiging, ging ze op zoek in het kerkelijk museum, dat niet toevallig in haar stad gehuisvest is. Daar moedigden een altaar verscholen in een linnenkast of een tabernakel weggewerkt in een eenvoudige kruiwagen haar verbeeldingskracht aan. Ze dwaalde vaak in die fantasie naar de tijd van de katholieke Spaanse overheersing en de scherpe grens met de protestantse rest van de Nederlanden. En sterkte aldus haar besef dat geloof een groot goed is, maar vrijheid zeker ook.

Het verschil is gebleven; van de tegenstellingen zijn door de eeuwen heen de scherpe kanten gesleten. Binnen 'haar' CDA werken de diverse bloedgroepen samen. Politiek wordt veelal gedreven door het verlangen naar zeggenschap en macht. En smeedt daartoe de vreemdste constructies en verstandshuwelijken. Principiële AR-aanhangers en rooms-katholieke Bourgondiërs spreken tegenwoordig met één mond.

Het grenskerkmonument herinnert aan tijden waar een dergelijke harmonie nog verre toekomstmuziek was.

Elke mis een feest

De mens gaat opeens door een andere deur. Naar het eenvoudige. Het is zelfs moeilijk naar andere muziek te luisteren als de vogels, bijen en andere insecten hun instrumenten bespelen. John Bröcheler heeft de hele wereld gezien en is neergestreken boven op de Eperheide. Waar zijn vrouw Lenie heeft verbouwd, hijzelf opnieuw geboren is en hij thuis eindelijk kan binnenlaten.

Jaren dat hij tweehonderd dagen van huis was, waren geen zeldzaamheid. Nu hij afscheid heeft genomen van het wereldpodium gaat de mens John Bröcheler opeens door een heel andere deur. Naar het eenvoudige. Soms hoort hij zelfs de stem van zijn overleden vader. 'Naat jong....' Die stem, voor het slapen gaan, is blijven hangen. Als een ster waar je naar kijkt en die al lichtjaren niet meer bestaat.

Nu de rust is thuisgekomen, zou hij geen seconde willen dat zijn leven er anders uit had gezien. 'Ik zou niet anders willen dan zoals het was en is geweest. Met alle ups en downs. Of misschien.... Het zou toch wat zijn als het andersom gegaan was. Oud geboren worden en teruggroeien naar je jeugd.'

Aan de keukentafel filosofeert hij lekker voor zich uit. Niet gedirigeerd door een volle agenda of door verplichtingen of het rekken en strekken van stembanden binnen het bas/baritonbereik. Leny en John hebben vakantie tot aan het moment dat ze er genoeg van hebben. Speeltijd voor de kleinkinderen die opa en oma perfect om hun vingers weten te winden. *Lasset die Kleinen zu mir kommen.....* uit Alban Bergs

Wozzeck, een van de succesrollen van Vaals' beroemdste zoon. John Bröcheler zong het al lang voordat zijn kleinkinderen het levenslicht aanschouwden.

'De keukentafel was vroeger wat de televisie vandaag de dag is.' Zijn handen glijden bijna liefkozend over het massieve hout, alsof hij de warme aanwezigheid van z'n grootmoeder en zijn oom kan voelen. Af en toe dwaalt zijn blik naar buiten door het zijraam, waar twee jonge bomen toenadering tot elkaar zoeken.

Er werd bij de Bröchelers harmonisch gezongen. Aan de keukentafel, of in de kerk achter op het oksaal. In de kast onderin liggen tien, misschien wel vijftien missen om te zingen. Elke mis een feest. Het repertoire van een gezin. 'Dat hebben we door de jaren heen allemaal verloren. Ingeleverd. Het mysterie van het begin en het einde.'

Terug van oud naar jong. John Bröcheler borduurt voort op die gedachte. Weer opnieuw leven. 'Je hoeft niet af te rekenen omdat je de kans hebt om door te leven. In de ogen van een kind, of dat hier is, in Afghanistan, Noord-Korea of Soedan, je ziet geen haat, macht, hebzucht of fanatisme. Je ziet nieuwsgierigheid, liefde en plezier.'

Bröcheler vliegt door het heelal, met de metronoom op 40 en komt langs Webern en Mozart en het 12 toonsysteem terug via de Beatles naar Vaals:

*An d'r Böschrank, doa schteet ing bank,
Woa ich mie janse jluk dra dank.....*

Schouders omhoog, borst breed en verwijder dat korset van de ribben. Bevrijd je van je spanning. Woorden van zangdocent Leo Ketelaars zaliger. 'Je leeft vanaf je zwevende ribben naar beneden. Daar zit de erotische spanning, de x-stem. Bij een Italiaanse opera moet je weten waar het zit. Waar de klank vandaan komt. Een calvinist vindt dat nooit.' John Bröcheler omschrijft zichzelf als liedzanger. Een vertolker van Schuman of Schubert. Geen operazanger à priori. Hij trainde en oefende bij het leven. Totdat zijn stem meer plaats kreeg. Zeg maar, zijn eigen concertzaal groter werd. 'Leo Ketelaars zei altijd: kijk in de spiegel. Oefen voor de

spiegel. Word je hoofd rood dan deugt het niet.' Een rood hoofd geeft een rotgevoel. 'Het meisje dat je voor 't eerst ten dans vraagt en ze zegt dat ze niet danst. Terwijl je ze zeker een keer of tien hebt zien dansen, voordat je durfde te vragen.'

Niet alleen de oefening was uitputtend. Vanaf zijn 35e was een allergie misschien wel het grootste obstakel in zijn succesvolle carrière. Slijmvorming op de bronchiën. Altijd last. Nu is John Bröcheler voorbij de inspanning. Thuis. Thuis in Limburg. Vanuit de muziekkamer is het uitzicht schier oneindig. Ook in de nieuwe rol ligt de wereld aan zijn voeten.

Collectie en collecte

Op zondag in de kerk zijn de mensen om door een ringetje te halen. Met Allerheiligen en Allerzielen op het kerkhof showen de dames de nieuwe wintermode en met Pasen straalt het voorjaar van de robes. Kiki Niesten is een gelovig mens en gelooft ook in de commerciële kant van haar vak. Mode is business en als de Maastrichtse zakenvrouw onopvallend 'de kerk' monstert, kan er meestal wel een extra dankzegging vanaf.

De Maastrichtse is gezegend met de gave het verlangen van de klant aan de ogen af te lezen of aan te wakkeren. Geheel afhankelijk in welke fase zij zich behulpzaam toont als aarzelende blikken langs de gevulde regalen dwalen. Vanuit de krappe leren designfauteuils in de winkel waar ze haar zegje doet, houdt ze tegelijkertijd de aandacht ook permanent bij de klandizie en het personeel. Niets ontgaat haar. Tussendoor wordt dochterlief nog even toegesproken. Enkel de kop gevuld met koffie staat te lang om nog echt lekker te zijn.

Ze is niet 'van de stad' maar opgegroeid op de boerderij in Caberg. Dat heeft haar gevormd. 'Er is geen betere mentaliteit dan boerenmentaliteit', is een van de lijfspreuken. Met name haar onafhankelijkheid dankt ze aan de opvoeding op de hoeve. Onafhankelijkheid als groot goed en als verworvenheid die ze desnoods met hand en tand verdedigt. Het besef dat onafhankelijkheid haar daar gebracht heeft waar ze is, zit diepgeworteld. Dat een van de mooiste modezaken van Nederland in de Maastrichtse Stokstraat te vinden is, daarvoor

heeft ze dag en nacht hard gewerkt en doet dat nog steeds. Privé en zakelijk kunnen bij haar niet in het geding komen. Kiki kent slechts één standpunt wat dat betreft: een relatie moet je gunnen dat je zoveel aandacht en tijd over hebt voor je werk.

Vakantie zit er veel te zelden in. 'Wat moet ik met vakantie als mijn werk mijn vakantie is.' Als ze in het buitenland, in Milaan, Parijs of Londen langs de ateliers snelt of gezeten is naast de cat-walks. Waar ze permanent schippert tussen trends en commercialiteit. Overal in Europa inkopen en kijken naar ontwikkelingen, met in het achterhoofd steeds weer de vraag hoe de opgedane indrukken in de Stokstraat in klinkende munt zijn om te zetten.

Al haar routine en haar zelfverzekerdheid hangt in keurige formatie in rekken of staat netjes gerangschikt.

De overeenkomsten met een plechtige plek als de kerk zijn onmiskenbaar. De vrouwen die er kopen praten op halfzachte toon en biechten er vaak hun geheimen op.

Geloof en spiritualiteit zijn wezenlijk in het bestaan van Kiki Niesten.

Boodschappen worden per fiets gedaan, omdat dat in de stad het snelste vervoersmiddel is. Er gaat echter zelden een fietstoer langs de winkeltjes voorbij of er wordt geen halt gemaakt bij de Onze Lieve Vrouwekerk.

De Sterre der Zee, patrones van Maastricht, luistert onbewogen naar hetgeen de modekoningin van de stad kwijt wil en schenkt haar vervolgens kracht en vertrouwen.

Collectie en collecte

'Ik steek altijd een kaarsje op. Voor een uitslag van de dokter of voor een examen van mijn dochter. Als iemand ziek is. Als ik het niet doe, dan gaat er iets behoorlijk fout. Zo'n kaarsje geeft een fijn gevoel.'

Het is een plek waar oud en hulpbehoevend of supermondaine aan elkaar gelijk zijn en op zoek zijn naar hetzelfde. 'Momenten die de voorwaarden zijn om te kunnen leven. Vroeger had je er geen ruimte voor in je gedachten. Nu kan ik niet zo maar langsfietsen, langs die hoge gevel met daarin dat donkere hol waarin je kunt wegkruipen met je zelf.'

Inmiddels is ze ouder en is er die plaats. Maar ouder worden in de modewereld, mag dat? Zelfs Kiki Niesten ontkomt er niet aan. Soms bekruipen die gedachten haar als ze bezig is met studenten van de modeacademie. Als haar emotie wordt gedragen door de charme van dat jeugdig impulsieve. Even, want snel daarna is er de realiteit van de pragmaticus in haar, die constateert dat de jeugd veel te leren heeft. Zij weet welke uitdagingen in het verschiet liggen voor hen die aan het begin van hun ontdekkingsreis in de modewereld staan. Een wereld, die haar geheimen voor Kiki Niesten niet meer verborgen kan houden.

De lachduiven hebben schik

Een wandtapijt van bonte Pinkpopposters. 38 jaar in bont beeld en talloze namen. Het 'behang' is voornamelijk van de hand van Cor van Wees en het geeft een indruk alsof het centrale punt in de kamer, Jan Smeets, al zijn kinderen om zich verzameld heeft. De patras familias. In Geleen heeft hij die kleurrijke pinkpopveste rond zich opgebouwd. In een rijtjeshuis dat er aan de buitenkant geen moment uitziet alsof van één dezer kamers iemand in staat zou zijn popgeschiedenis te schrijven en Nederland telkens weer drie dagen per jaar kan laten vibreren en watertanden.

De voertaal is dialect uit de Westelijke Mijnstreek en, voornamelijk aan de telefoon, Engels met een zachte g. Het geluid komt achter uit zijn keel in een bariton-bandbreedte. Soms moet je je oren spitsen als hij vervalt in gemompel en zijn gedachten zich een weg banen richting al het werk dat nog in het verschiet ligt. Of als hij zich ergert en de woorden als uit een mitrailleur afgeschoten hun doel zoeken.

De tijd staat alleen maar stil als Jan Smeets op een zondagochtend in badjas naar buiten gaat en op zijn binnenhofje in Einighausen de zon op zijn donder laat schijnen. Zoals God hem heeft geschapen.

De lachduiven hebben schik bij dat vredige tafereel. Smeets in zijn blote bast en om hem heen duizenden pinnetjes op muur en dakgoot om de lachduiven het land en zo moeilijk

mogelijk, zelfs onmogelijk maken. Niet dat de beestjes de zondagsgebeurtenissen op die binnenhof van dichtbij in ogenschouw willen nemen. Nee, de bescherming zit er voornamelijk voor de momenten dat de Pinkpop-baas tussen zijn posters in Geleen huist en hij niet wil dat zijn 'gevederde vrienden' zijn favoriete plekje bezoedelen met hun bijtende uitwerpselen. 'Die duiven terroriseren mijn tuin. Ik aai sowieso geen enkel dier.'

Om misverstanden te voorkomen; Jan Smeets is een dierenvriend. Hij bezoekt de Kerkraadse dierenverzameling in het Gaiapark met regelmaat en praat er enthousiast over. Met name het Limburgse gedeelte vindt hij goed gedaan in de opzet van het park. Smeets is van nature ook meer de man van fruitbomen in de wei dan van het regenwoud van Borneo. Ofschoon hij vindt dat een paar olifanten in Gaiapark niet zouden misstaan. 'Ik weet dat zoiets bijna onbetaalbaar is, maar als je nu eens de juiste kerels bij elkaar zet om zoiets te regelen zou dat toch moeten lukken. Of niet? Zie je het al voor je. Zo'n grote grijze dikzak die luistert naar de naam Limbo.' Hij noemt zichzelf een man van deze grond; een simpel mens. Een kast vol onderscheidingen en andere lovende uitspattingen die zijn werk door de jaren heen opgeleverd hebben, maar dat heeft hem amper geraakt. Ooit heeft hij op de intensive care de gelegenheid gehad om te relativeren.

'Back to earth', noemt hij die ervaring. 'Even heb ik geoefend in doodgaan. Ik weet nu wat dat is, dus kan ik weer een stuk vooruit.'

'Je moet je in dit wereldje vooral niet gek laten maken. Dat heb ik nooit gedaan. We hadden thuis de eerste televisie in het dorp. Bovenop dat ding stond een potje waar iedereen, die kijken kwam, iets ingooide.' Jan Smeets zelf organiseerde toen, als tienjarige al kindercircussen thuis.

Dat organiseren voor publiek zat er toen al in. 'Moet wel. Ik ben er in elk geval niet gericht mee bezig geweest. Mijn leven bestaat uit toeval. Mijn hele leven is toeval en toeval is fascinerend.'

Pinkpop was zo'n fascinerende toeval. Het groeide uit tot zijn grootste hobby. De posters om hem heen zijn de zwijgende getuigen er van. 'Dit land maakt hobby-en niet echt leuk De structuur, de maatschappij dringen mensen veel te veel op.'

Jan Smeets is, gelukkig voor alle popmuziek liefhebbers, koppig, eigenwijs en hardnekkig. Vandaar dat Pinkpop het oudste muziekfestival is en over niet al te lange tijd zijn veertigjarig jubileum zal vieren.

Tegen de stroom in

Met de rug naar de Maas gekeerd kijkt de commissaris van de koningin naar de toekomst. Bijna symbolisch is de plek die gouverneur Leon Frissen ingenomen heeft ten opzichte van het water dat in het Limburgs volkslied bezongen wordt. Alsof nog steeds niet alle plooiën gladgestreken zijn tussen de bestuurlijk belangrijkste zoon van de provincie en Moeder Maas. Aan zijn bureau, op een veilige afstand boven het wateroppervlak, vertelt hij over het bittere gevecht dat hij leverde. Een gevecht dat van invloed op, wat heet, bepalend zou zijn voor de toekomst van zowel gouverneur als rivier.

Terug naar 1995. Leon Frissen koud een paar maanden burgemeester van Arcen en Velden of de noodklokken van het dorp luidden andermaal. De klank van die klokken uit 1993 had tot het aantreden van de nieuwe burgemeester nagegalmd. Toen, twee jaar voor Frissen aanstelling, maakte de Maas zich eveneens breed en bleken de dijken niet alleen niet bestand tegen de druk, maar bezweek ook het leiderschap van de toenmalige burgemeester. Watersnood in een gemeenschap die zich altijd veilig had gewaand. En een bestuurlijke leider die absoluut niet opgewassen was tegen de problemen die het wassende water veroorzaakten.

Leon Frissen, oud- volksvertegenwoordiger voor het CDA in de Tweede Kamer, moest het verloren vertrouwen in het bestuur weer herstellen. En eerder dan hem lief was moest

hij zijn proeve van bekwaamheid afleggen. Vier maanden na zijn aantreden, klopte de Maas bij hem aan. Niet met de beste bedoelingen. Veel meer regenwater dan de stroom kon verwerken baande zich vanuit de zijrivieren in Noord-Frankrijk en de Ardennen een weg naar de hoofdstroom. Die werd naar een grotere hoogte gestuwd dan twee jaar eerder toen Arcen en Velden zowat kopje onder ging. De Noord-Limburgse gemeenschap hield zijn adem in en de nieuwe burgemeester voelde dat hij op de pijnbank gelegd zou worden. Oké de pijnbank, dat moest dan maar, maar zeker niet de slachtbank.

In een mum van tijd verzamelde hij gigantische massa's mensen en materieel en ging aan de slag. Van de Noorderbrug in Venlo tot en met de Hertog Jan-brouwerij voorbij zijn dorp bouwde hij met z'n mensen een verdedigingslinie tegen hetgeen daar op de gemeenschap af kwam. 'Tien dag heb ik het bed niet gezien. Duizenden mensen waren in touw, gewone burgers, honderden Britse militairen zelfs tot en met het brandweerkorps van Haaglanden werden er zandzakken gesleept, dijken verstevigd en opgehoogd met onder andere 4000 vrachtwagenladingen met korrelmix en gezocht naar andere inventieve oplossingen. 'Van details kan ik wel eens in paniek raken. Hoe groter het probleem, hoe makkelijker het me afgaat.'

Tegen de stroom in

Zoals bijvoorbeeld het scheepvaartverkeer een halt toeroepen. Terwijl de druk op de dijk gigantische vormen aannam, duwde het boegwater van de verzorgingsschepen voor de DSM-naftakrakers nog eens extra op de fragiele verdedigingslinie. Leon Frissen bewoog hemel en aarde bij het DSM-bestuur, maar dat gaf aanvankelijk geen krimp. De aanvoer mocht geen gevaar lopen, de fabrieken moesten productie draaien. De nieuwbakken burgemeester sprak zijn relaties vanuit zijn periode in de Tweede Kamer aan. 'Ik heb Annemarie Jorritsma gebeld in haar hoedanigheid als Minister van Verkeer en Waterstaat het probleem met de scheepvaart op dat stuk van de Maas op die manier getackeld.'

Leon Frissen steeg naar een grotere hoogte dan het water van de Maas. Glansrijk doorstond hij de beproeving. Omdat hij als mens tussen al die mensen stond die de handen uit de mouwen wilden steken voor Arcen en Velden. Hij wist te mobiliseren, de vaart en de moed er in te houden. Pakte zelf mee aan tot voorbij de vermoeidheid. Hij mocht en kon het moede hoofd niet in de schoot leggen. En uiteindelijk ging de dreiging voorbij. Arcen en Velden bleef ongeschonden ofschoon het water een hoger peil bereikte dan twee jaar ervoor.

'Als je me naar een plek vraagt die me het meest bij gebleven is, dan is het wel op die dijk. Toen. Twee weken lang gewerkt tot de uitputting nabij was en uiteindelijk het gevaar geweken. Ik niet alleen, maar alle mensen op die dijk. Een grote vriendenclub met één doel voor ogen. De Maas zou en moest dit keer niet alweer Arcen en Velden onder water zetten.'

Leon Frissen staat op en wandelt naar het grote raam achter zijn bureau. Laat zijn blik over de Maas dwalen richting binnenstad van Maastricht. Twee koppige kemphanen staan oog in oog. Rust en respect hebben het gewonnen van onstuimigheid.

Voelsprietten in de ziel

Rotte tijd, aardige mensen. Rimburg begin jaren '50. Om zeven uur 's avonds kwam de laatste bus. Een dorp met 800 inwoners stond niet te wachten op ene Loek Kessels uit Amsterdam. Een vreemde eend in de bijt. Maar wel een met zwemdiploma's en al snel werd het meisje dat in Oud-Zuid in de klas zat met Fritsje Bolkestein en kwajongensstreken uithaalde in het Vondelpark, 'Loekie van het zwembad'.

Ze voelt zich heel erg Limburgs, maar mist Amsterdam permanent. Neemt 'n keer of drie, vier per jaar de trein richting centraal station en is toch weer dolgelukkig als ze terugkomt in het zuiden. Als ze Sittard voorbij is droomt ze van vakwerkhuisjes en zacht glooiende landschappen. 'Ik denk dat dat de toerist in mij is, die nog steeds opspeelt'. Ze betreurt het dat ze slechts beschikt over woorden om de schoonheid van het landschap hier te vangen, De mooie velden, het dal van de Worm. 'Je ontdekt altijd weer mooie plekken. het houdt nooit op.' 'Kon ik maar schilderen', zucht ze bijna vertwijfeld.

Naar het zuiden afgezakt omdat moeder er een café bestierde. Haar vader was overleden en het overgebleven ouderdeel worstelde met de verwerking van de oorlog, de pijn en de littekens die een verblijf in concentratiekamp Ravensbrück achter had gelaten. Pijn, die niet te verdoven viel.

Marie-Louise 'Loekie' Kessels groeide en werd Loek en later Mona. Teerhartig, luisterend en meelevend. Met duizenden tastarmen en voelsprietten in de ziel. De zwemster geboren onder het sterrenbeeld vissen. In de huid van 'Mona' vierde ze het zilveren jubileum als bekende Nederlander. Geliefd en bespot. Denigrerende opmerkingen en blikken, maar niet van haar pad af te brengen. In haar rubriek kroop ze in de huid van anderen en voelde wat zij voelden. Stelde zich kwetsbaar op en gaf nooit op. 'Ik ben meer dan Mona maar ik blijf het doen. ik moet het doen en kan die drang niet beïnvloeden. Als ik voel dat ik gelijk heb, wijk ik geen meter.' Zij luistert en neemt aan. Is permanent in contact met andere mensen. Het gebeurt haar overal. Vaak meegesleurd in de diepste zielenroerselen van onbekenden. Daar is ze altijd bang voor geweest. Sommige dingen draag je dan altijd bij je.

Een wandeling, zo vanuit haar voordeur de hei in, met haar hondje. Eén keer rond dat merkwaardige carré; die wat vreemde toegang tot dat oorspronkelijk stuk natuur. Daar waar rust is en gedachten te ordenen zijn. Of daar waar je op zoek kunt gaan naar wie je bent. Loek Kessels heeft de hoop nog niet opgegeven. 'Misschien dat ik er voor mijn dood nog achter kom.' Haast heeft ze niet. Ook niet nu het aantal levensjaren toeneemt.

Voelsprietten in de ziel

Loek Kessels schreef verhaaltjes en kinderboeken. Lichtvoetig en vrolijk. Over appel en peer die naast elkaar gelegen in de fruitmand, ruzie kregen. Thrillers om de lezer op het verkeerde been te zetten en nu is ze bezig met een roman. Het houdt nooit op in haar hoofd. Jeugdboeken waarvan animaties zijn gemaakt. Dr. Snuggles, de tv-versie werd ooit ingesproken door sir Peter Ustinov.

'Ik zoek altijd de grenzen op.' In letterlijke zin deed ze dat ooit in Rimburch. Nu woont ze al geruime tijd aan de andere kant van het huidige Landgraaf. Loek Kessels is ervan overtuigd dat ze de goede dingen nog moet schrijven en dat ze onherroepelijk nog een keer op haar bek gaat.

Ze blijft werken; ze blijft leven. 'De rimpels zijn er. En voor elke rimpel heb ik hard gewerkt.'

Fietsen langs teksten en akkoorden

Gé Reinders is een man van het platteland. Van natuur en frisse lucht. Wilde eigenlijk nooit in de stad wonen en is dus in de Voorstad blijven steken. Aan de voor hem goede kant van de Roer. Eén straat verwijderd van de haven. Aan de kade speelt de wind door je haren en fluit een lied in het tui van de afgemeerde boten. In de Voorstad van Roermond is rumoer uit den boze en het leven overzichtelijk.

Overzichtelijker dan in de gang op weg naar de keukentafel. Slalomend langs het jachtige bestaan van een muzikant. Voorbij gitaren die wachten op nieuwe spanning en de juiste afstemming. Onder kledingzakken door de geur van koffie volgend naar de bijna opvallend rustige symmetrie van keukentafel en stoelen. Daar waar grootvader ingelijst vanaf zijn verhoogde positie aan de muur er op toeziet hoe kleinzoon diens liefde voor muziek in woorden probeert te vangen. Een solo-optreden zonder microfoon en geluidsboxen. Waar mimiek en geste de versterkers van de boodschap vormen en geen valse toon klinkt.

Op de fiets de stad uit. Over de brug ('dat drukke ding') het Midden-Limburgse land in richting Heythuysen. Tijdens de dagelijkse tijdrut van en naar school werd voldoende zuurstof aangemaakt om het vuurtje in zijn creatieve brein aan te wakkeren. De dictafoon in de binnenzak om flarden van zinnen en gedachten op te slaan en vooral niet verloren te laten in het geroezemoes van alledag.

Jarenlang vormde zijn stalen metgezel het favoriete vervoersmiddel. Niet alleen naar zijn kinderen op de Ortholaan, maar in een veel eerder stadium al naar die vreemde kronkel van de natuur die luistert naar de naam Litsberg. Daar op die zeldzame rand van de verlaging die de Leubeek door de eeuwen heen voor zijn rekening heeft genomen, daar groeide de liefde voor de natuur in het nog jonge bestaan van Gé Reinders. Een liefde voor het leven. Het Leudal zag de zanger/muzikant van kleuter opgroeien tot volwassen man. Zag hem spelen en genieten. voelde hem worstelen met de moeilijke afwegingen in zijn leven. Zoals die tussen 'zijn' school en een leven als muzikant. Een keuze tussen hart en verstand. En zelfs de altoos voortkabbelde Leubeek die zich steeds verder ingraaft en mensen als Reinders nog altijd oplossingen aanspoelt, werd tevergeefs geraadpleegd.

Het werd de muziek en de strijd tussen pijn en geluk in zijn hart, zorgde voor een vruchtbare bodem waarop teksten tot volle wasdom uitgroeiden. Gé Reinders zat op de goede weg, nu de fiets wat vaker op stal bleef. Het applaus overstemt als het gemoed opspeelt. Door heel Nederland klinkt het en werkt als balsem voor zijn ziel. Toch zijn er soms nog momenten dat de aangenaam klaterende warme douche uit de zaal het aflegt tegen de kinderoegen in de ZMOK-school van 'Heytse'. Zeer Moeilijk Opvoedbare Kinderen daar stond indertijd die afkorting voor. Een klas vol ervan, aangevuld met enkele

autistische kinderen, allemaal afkomstig uit internaten in de buurt, was de uitdaging waar Meester Gé elke dag welgemoed naartoe fietste.

Hij wist zijn kinderen te boeien met zijn liedjes en de muziek uit zijn gitaar. 'Muziek is sterk. Dat slaat je van de benen. Je hoort het en het pakt je. Niet alleen mij. Maar ook die kinderen. Als je die aan het zingen krijgt dan is dat geweldig. Dat gaat heel diep. Dat is puur genieten. De ogen van die kinderen.... dat is leven.'

In de blaasorkesten waarmee Gé Reinders werkt, vindt hij iets terug van 'zijn' kinderen op school. Als het mis gaat, ontstaan voor hem en het publiek de mooiste avonden. Kwaad worden of zelfs schelden, dat past niet bij de kunstenaar. 'Van kafferen gaat niemand beter zingen,' luidt het credo.

Een melodietje op piano of gitaar, daarbij de tekst en dat stuurt hij vervolgens op naar de blaasorkesten. Voor zijn nieuwe project beperkt hij zich niet alleen maar tot Limburg, maar doet de Midden-Limburger zowat alle provincies aan. De arrangementen die er uit komen zijn ook voor de kunstenaar vaak heel verrassend. Zijn 'Adviseur voor alle zaken', Boudewijn Spitzzen zit regelmatig hoofdschuddend bij de soundcheck en vraagt zich dan hardop af of het allemaal wel zo goed is.

'Pas als de zaal vol zit, zijn amateurs op hun best. Het is alsof ze één keer alles kunnen en willen geven en het beste in zich naar boven roepen. Dan komen die blaasorkesten helemaal tot hun recht. Bij professionele muzikanten klinkt tijdens de soundcheck al alles gelikt.'

In het Noord-Friese Tzummarum wordt voor en na de repetitie altijd eerst gebeden. Niet alleen dan staat Reinders met kippenvel op de armen voor de troepen. Maar ook op de bühne als hij voelt wat zijn oorspronkelijke melodietje teweeg brengt op het moment dat het door tientallen instrumenten de wereld in gestuurd wordt.

*Biej de kerk waare natuurlik weer twee cafés aan 't plein
En sjeelde 'n fanfaar heel fijn:
Blaosmeziek op unne sjoone zondig morge
Blaosmeziek bleust mich omver
Mit toeters en bellen 'n sjoon verhaal vertelle
Zondigmorge blaosmeziek blaos mich riek*

Kippenvel op het podium

Een ietwat afwezige blik. Zittend op een stoeltje met de oordopjes van de i-pot in. Afgesloten voor hetgeen om hem heen gebeurt. Pearl Jam dondert in zijn oren, voor de rest is hij helemaal weg van de wereld daar in Australië.

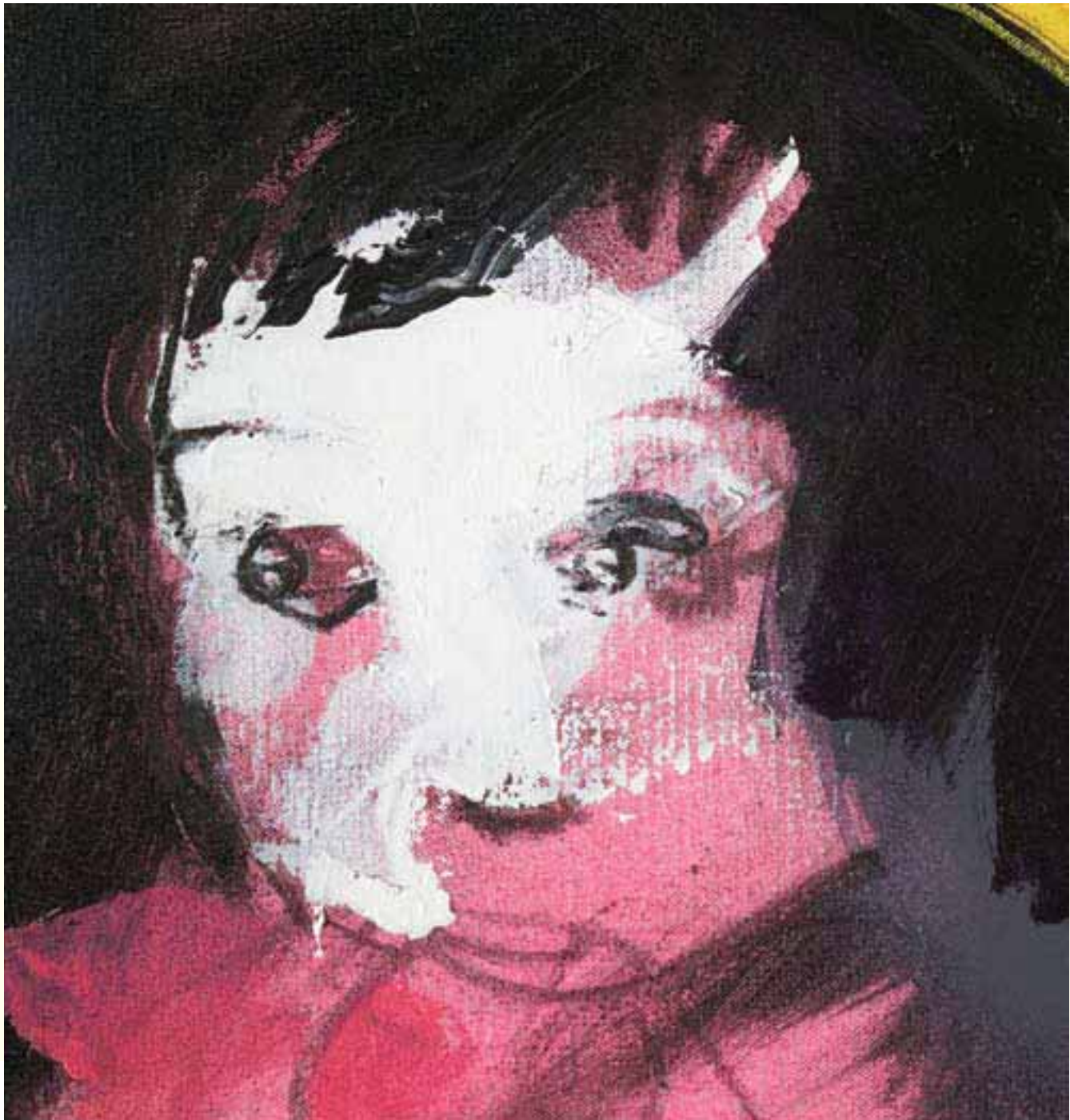
Dan gaat de badjas uit en klimt hij op het startblok. De afwezigheid is verdwenen; het dromerige in zijn blik heeft plaatsgemaakt voor agressie en onverzettelijheid. Voor het ongekende en nietsontziende verlangen dat talent naar het hoogste prestatieniveau tilt.

Als het schot klinkt, veer hij op. En zet vervolgens de Olympische zwemhal in minder dan vijftig seconden op zijn kop en gaat helemaal uit zijn dak.

Pieter Cornelis Martijn van den Hoogenband. VDH, Dutch Dolphin, Hoogie. Zo maar een greep uit de lijst bijnamen van de zwemmer. Goud op de Spelen van Sydney en Athene en... goud als Ridder in de orde van de Nederlandse Leeuw. Geboren in Maastricht onder het sterrenbeeld, hoe kan het eigenlijk ook anders, vissen. Verkaste op jeugdige leeftijd naar Brabant om er het zwemlicht van Philips te worden. En zit, met dezelfde afwezige blik als op dat stoeltje in Sydney, beelden uit zijn herinnering op te duiken. Thuis net over de Belgische grens waar alle goud fiscaal wat aangener in de hand ligt.

De gedachten gaan terug naar die gedenkwaardige pinkstermaandag in Landgraaf, waar Pearl Jam voor de tweede keer in z'n bestaansgeschiedenis een optreden tijdens Pinkpop verzorgt. Van den Hoogenband had in zijn strakke trainingsschema's in de aanloop op de Olympische Spelen een dagje rust opgenomen en coach Jacco Verhaeren vond dat zijn pupil best even mocht ontspannen op Megaland. Een bevriende relatie had gezorgd dat VDH in contact met de dochter van Pinkpop-baas Jan Smeets kwam en die wederom bezorgde hem backstage-kaartjes. En aan de hand van de dochter kwam Pieter van den Hoogenband oog in oog met de zanger van 'zijn' band, Eddie Vedder. Een bijzonder moment in zijn leven, dat tot dan toe enkele maanden voor Sydney nog niet met Olympisch goud behangen was.

Een contact dat meteen klikte en niet lang daarna vloog er een frisbee heen en weer tussen vlinderslag- en gitaarhand. En alsof dat niet genoeg was kwam van Vedder de vraag of hij er voor voelde om mee op de bühne te staan tijdens hun concert. 'En daar stond ik dan aan de zijkant van het podium. Een geweldige sfeer. Zestigduizend fans helemaal uit het huisje en voor de microfoon Vedder, stijf van de adrenaline. Een moment dat ik nooit meer vergeet.'

Kippenvel op het podium

Vedder was de zwemmer eveneens niet vergeten in zijn optreden. Maakte regelmatig zwemgebaren en wees diverse keren naar Pieter van den Hoogenband toen Black het favoriete nummer van de zwemmer uit de geluidsinstallatie schalde.

Crawl-slagen makend riep Vedder Van den Hoogenband toe dat deze goud ging winnen in Sydney. Kortom het werd een middag vol sensatie en emotie; een middag waar misschien wel dat procentje extra voor die uitzonderlijke prestaties aan het vele trainingswerk toegevoegd werd.

Maanden daarna, Pieter was gelauwerd, geridderd en sportman van het jaar, kortom alle loftuizingen waren de revue gepasseerd toen vanuit Landgraaf een telefoontje kwam. 'Er was een verrassing voor mij vanuit Amerika via Jan Smeets bij de gemeente terecht gekomen. Of ik die verrassing even kon komen ophalen.'

Pearl Jam had de Dutch Dolphin niet vergeten en de leden van de band inclusief Vedder zelf hadden diens witte gitaar volgeschreven met felicitaties en allerlei andere wensen. Het instrument was opgestuurd als herinnering aan een bijzondere middag op Megaland, vandaar dat de burgemeester van Landgraaf het zich niet liet ontnemen deze gitaar in zijn gemeente te overhandigen.

Het instrument waakt in het Belgische optrekje van de Nederlandse goudvis over de imposante collectie cd's. Muziek waaruit een selectie op de i-pot staat als hij in Athene in de badjas zit met een dromerige blik. Geconcentreerd en gefocust op een volgende stunt. Muziek die ook in Beijing in zijn oren zal dreunen.

Grenzeloos genot

Als de dag nog niet door de mens is verdorven en de zon vanuit het oosten glimlacht naar de ontwakende wereld, dan is hem elke plek dierbaar. Dan viert het hart van René van der Linden feest. Rusland, Nuth, Balkan, Eys, Italië, Frankrijk, Roemenië of waar dan ook. Grenzeloos genot bij het krieken van de dag. Feest voor iemand die zich met verve ontfermt over Buitenlandse Zaken, en die Europa tot 'zijn' wereld maakt. Opgegroeid in een omgeving waar grenzen niet tellen en toch ooit gestruikeld over een paspoort.

Het zijn voor hem de mooiste momenten in het leven. Thuis in zijn Limburgs land waar de natuur zich uitstrekt om de warmte van de dag te begroeten. Verheven, aan de rand van het hellingbos dwaalt zijn blik over de weilanden en de hoeve waar zijn ruggengraat gerecht werd, zijn inborst vorm kreeg en zijn handen al vroeg uit de mouwen staken.

Vanuit de verte galmt de rooms-katholieke geestelijkheid van Eys de parochianen ter kerke. Het geluid draagt tot voorbij de Piepert, en het miljoenenlijntje. De verte in waar de Eijserbeek onverstoort tussen knotwilg en es door in de laatste mistflarden richting Gulpen meandert. Op weg naar het huwelijk met de geliefde Geul om vervolgens samen van geluk te verdrinken in de Maas.

Zonsopgang is het Van der Linden-Erlebnis van de dag. Ochtendglorven boven Eys, dat is evenwel heel speciaal voor de Limburgse chauvinist van hoog Europees gehalte. Zuid-

Limburgse chauvinist is misschien exacter, want als hij met de trein vanuit Den Haag voorbij Sittard is, begint zijn hart te fluiten. Geleen-Oost, Spaubeek, Schinnen, Nuth; zelfs het schier eindeloos boemelen langs de kleine NS-stations kan de toenemende blijdschap niet temperen. In de schitterend met traditionele materialen verbouwde boerderij in Nuth is het niet moeilijk de vreugdevolle momenten van een gelukkige jeugd op te roepen.

René van der Linden, het prototype van de Limburgse zoon uit het heuvelland. Maakte als kleuter al kennis met het leven op de boerderij. Niet zeuren maar aanpakken was het motto bij de Van der Lindens. Altijd jezelf blijven en eerlijk zijn. Deugden waarop hij later in zijn politieke carrière steeds weer terug kon vallen.

Plukte meibloemen, stok- en pioenrozen en jasmijnblaadjes voor de processie. Was misdienaar bij kapelaan Baardmans en ging rond met de 'klabatter' om eieren op te halen voor Pasen. Hielp opa met zijn bijen en pa met de duiven. Zaaïen, maaien oogsten dat was het ritme van het leven op de boerderij. Bewust van elk seizoen, van kersenbloesem tot en met het inkelderden van de bieten. Het was daar dat de Europarlementariër leerde van de natuur te houden. Van de hoogstam fruitbomen die helaas met het jaar schaarser worden. Net zoals als de boeren en boerderijen zelf. Met lede ogen volgt hij de ontwikkelingen en prijst zich vervolgens gelukkig over de mogelijkheden die het leven hem hebben

Grenzeloos genot

geboden. Als boerenzoon wonend in de grensstreek. Het heeft hem gevormd en als basis gediend voor een unieke politieke loopbaan. Pierre René Hubert Marie (Us Renéke) Van der Linden, verdediger van vv Zwart-Wit '19, schopte het tot staatssecretaris Buitenlandse Zaken, vertegenwoordigde negentien jaar lang het Nederlandse volk maar vooral ook de Limburgse belangen in de Tweede Kamer.

Geridderd, geprezen en toch gestruikeld over het 'zwarte vod'. Enkele dagen nadat minister Van Eekelen zijn ontslag had ingediend moest René van der Linden in 1988 als staatssecretaris BZ diezelfde weg gaan om een kabinetscrisis af te wenden. Er was van alles fout gegaan rond het nieuwe, fraudebestendige paspoort en Van der Linden kreeg het verwijt de Kamer daarover niet juist te hebben ingelicht. De grootste Europeaan in het kabinet, de man die in de grensstreek opgroeide, had kennelijk een grens overschreden, althans zo dacht men er over in Den Haag. Limburg en zijn electoraat bleven hem trouw. Met 33.000 voorkeursstemmen zat hij een jaar later weer als volksvertegenwoordiger in de CDA-fractie van de Tweede Kamer.

Tegenwoordig maakt de econoom en politicus deel uit van de senaat en is hij voorzitter van de raadgevende vergadering van de Europese Raad. De klarinettist uit Eys speelt eerste viool in het Europees orkest. En dat klinkt hem als muziek in de oren. Muziek waarvan hij zoveel houdt. Nu, als beschermheer van de fanfare van Grijzengrubben maar ook al als jonge boerenzoon.

Blaasmuziek op de zondagochtend is balsem voor de ziel van elke rechtgeaarde Limburger. Waar in Europa dan ook.

Met gemak op de tenen lopen

De blonde serafijn springt als een duvel uit het doosje de vrijheid tegemoet. Zwaartekracht uitdagend met een zwierende vrolijkheid als door vleugels gedragen. Als Maartje Hermans over het toneel beweegt, blijven zelfs de strengste coulissen niet in hun plooi. Een dansende wervelwind die met haar energie haar publiek ademloos in de ban houdt.

Bijna fragiel lijkt ze als ze uit haar rol stapt. Als ze niet voor het Rotterdamse Scapino Ballet spot met de wetten der fysica. Ranke schouders ingepakt met golvend haar. Gezegend met talent, passie en discipline. Probleemloos voor de ouders thuis in Berg en Terblijt, want als kind was haar richting, haar toekomst al bepaald.

Dansend door het leven wilde ze, zonder een pas op de plaats te maken. Op haar zestiende het huis uit en van het dorp in de provincie naar de grote stad; naar de Nationale Ballet Academie. Haar ouders lieten haar gaan zonder haar ooit los te laten. Gaan, om een kunstenaarsleven lang op haar tenen te lopen. Pezige voeten gestuurd door een ijzeren wil.

De Nationale Ballet Academie dirigeerde haar een richting op die ze niet zocht. Ze wilde geen klassieke, platgetreden paden, maar haar eigen hart volgen. Zoals ze dat van kindsbeen af gedaan had. De magie van de dans ontdekken; de rijkdom en de schoonheid ervan maar ook de rauwheid en het

controversiële. Dansen met het hart en dansend het leven ontdekken.

Zoals ze later in De Bruiden (Strawinsky's Les Noces) zelfbewust en op zoek naar de vrijheid van de vrouw met al haar passie op de bühne vertolkt.

In een van 's werelds beroemdste huizen, het Londense Royal Opera House in Covent Garden, won het meisje uit Berg de derde prijs in het Eurovisie Concours voor Young Dancers. Geloofsbriefjes waarmee je in Rotterdam kunt aankloppen. Het Scapino Ballet werd werkgever, uitlaatklep en ze ontdekte er zelfs een nog grotere liefde. Ze danste zo maar in de open armen van Ryan Lawrence en die had als American Football-player al vroeg geleerd wanneer je een touch down had. De football-player Lawrence had het toen al lang verloren van de balletdanser Lawrence en na tal van omzwervingen stond hij op enig moment in een vreemd werelddeel midden in een pas de deux met een blonde Limburgse serafijn. 'n Liefde op 't eerste gezicht werd niet veel later in wit goud gevangen en om hun vingers geschoven.

Nog een paar jaar zal ze zweven tot het moment waarop een diepgekoesterde wens in vervulling gaat. Het gezin Lawrence-Hermans zal in omvang toenemen en dat betekent voor een balletdanseres in de meeste gevallen het begin van

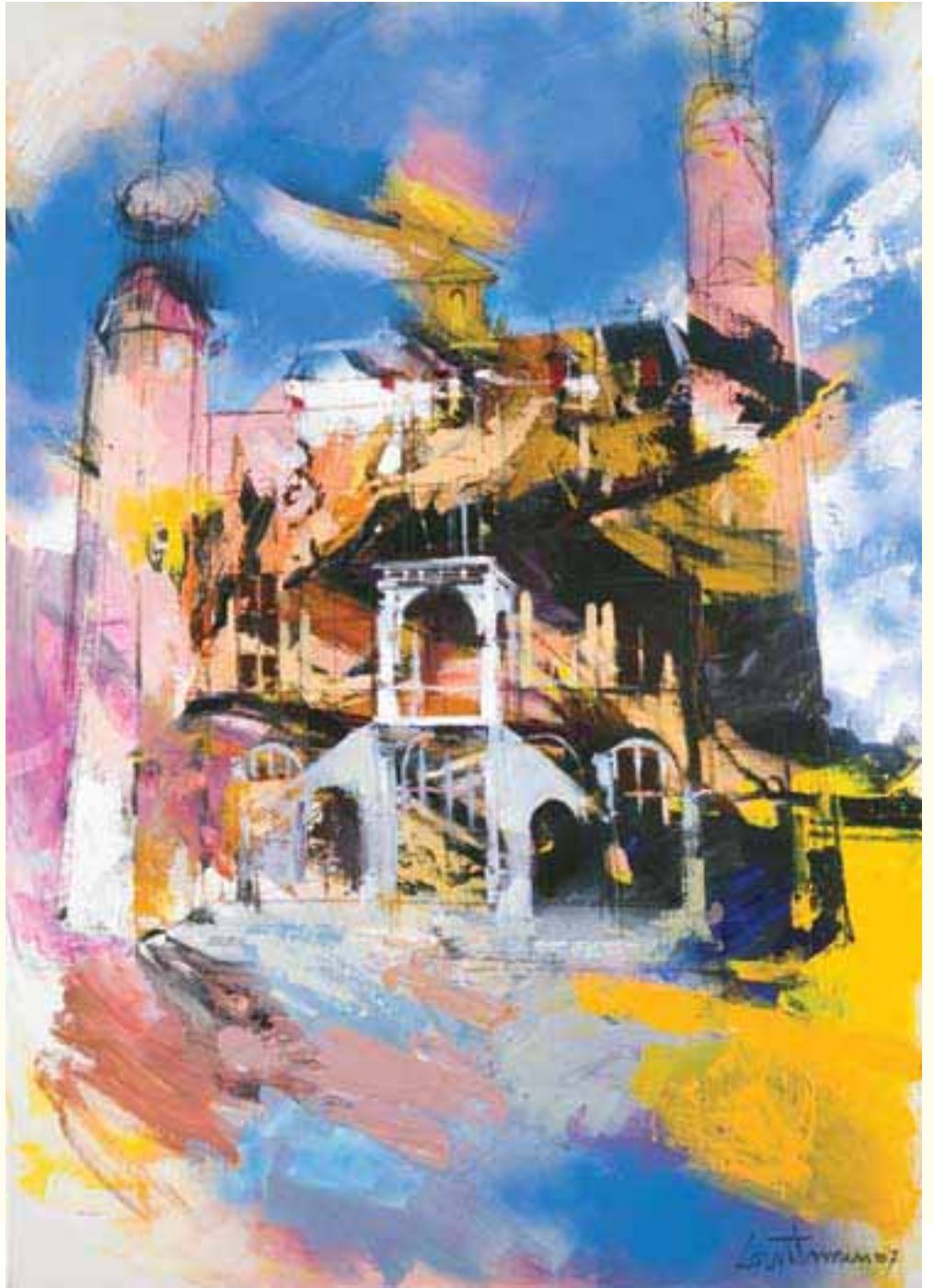
Met gemak op de tenen lopen

geheel nieuwe carrière. Die van leidinggevende aan een klein familiebedrijf.

Geen moeilijke spagaat maar een verlangen waaraan met liefde toegegeven wordt. Een beslissing die weloverwogen is en al vaststaat. De gedachte heeft waarschijnlijk vorm gekregen in de achtertuin van het ouderlijk huis. Op haar favoriete plekje onder de kersenboom, geplant door haar ouders bij haar geboorte.

Vanaf die plek is het uitzicht over het Geuldal uniek. Daar tussen de drie bomen, symbool voor de geboorte van Maartje en haar twee broers. Twee jaar geleden plantte het gezin er een vierde boom bij in de wetenschap dat pa een ongelijke strijd streed met zijn ziekte. Een pruimenboom.

'Als kind heb ik op die plek gespeeld en als puber liet ik er vaak bittere tranen. Daar heb ik twee jaar geleden afscheid van mijn vader genomen. Het mooiste plekje van Limburg. Daar kan ik tot rust komen en even bij hem zijn.'

Preses en prins

De eerste gedachten aan Venlo, aan de stad waaraan Jeu Sprengers zijn hart heeft verpand, dateren uit de donkere dagen van de oorlog. Van geweld en verwoesting. Maar ook van spanning en sensatie. Gratis vuurwerk nadat de 'optocht van 'Broadway' met de tamboer-maitre voorop in slagorde was langsetrokken.

Oorverdovend kabaal in formatie dreunde in de avondschemering als Engeland overtrok om dood en verderf in het Ruhrgebied te zaaien. De lichtspoormunitie uit de blaffende monden van de FLAG, het verre gerommel gevolgd door fel rode weerspiegeling tegen een donkere achtergrond. Het apocalyptisch decor van een jeugdherinnering.

De Duitsers hadden weer eens op hun falie gehad. Te jong om zich het leed van een eveneens onder oorlogsgeweld gebukt gaande bevolking amper dertig kilometer verderop aan te trekken. Daar waar de hemel rood kleurde was immers de hel. Daar ook was het kwaad vandaan gekomen. De duivel die haat in de harten van een hele bevolking had gezaaid. Die zijn troepen voor zich uit had gejaagd en Europa in een weerzinwekkende oorlog had gestort. Die u de rekening gepresenteerd kreeg en met zijn manschappen teruggestuurd werd om zijn verdiende loon te ontvangen.

De oorlog liep tegen het einde. Venlo zou dra in omvang toenemen en weer groter zijn dan de mufte schuilkelder waarin de kleine Jeu de laatste oorlogsweken moest vertoeven. De zon zou schijnen over een speelplaats van ongekend

avontuur en de harten verwarmen na een dodelijk kille winter. Op de puinhopen en ruines van de binnenstad speelde de jeugd z'n eigen oorlogje. Niemand wilde vrijwillig de rol van Duitsland op zich nemen. In het klein werd dat voorjaar de vijand elke dag weer opnieuw verslagen met het speeltuig dat bestond achtergelaten soldatenhelmen en geweren. De jonge Sprengers veroverde zelfs een 'Panzerfaust' zich niet bewust van het gevaar dat van dit wapen kon uitgaan.

Bij gebrek aan speelterreinen, voetbalvelden en ingeperkt door allerlei verboden gebieden, moest de jeugd wel creatief worden en zich behelpen met hetgeen buitgemaakt werd in de treurnis die het geweld achter had gelaten. 'Tien meter hoog en honderden meters lang was de puinhoop op de Köln-Minderweg.' De zwaar getroffen binnenstad was opgeruimd en op de achtergebleven rommel moest het nieuwe Venlo verrijzen.

Door het oorlogsgeweld was de woningvoorraad flink geslonken. Beschikte de stad voor 1940 nog over circa 7800 woningen in 1945 waren er 683 huizen totaal verwoest en 1264 woningen waren zwaar beschadigd.

Architect Jules Kayser herbouwde de binnenstad, waar het stadhuis een van de weinig gebouwen was dat gespaard bleef voor voltreffers. Enkel het dak was zwaar beschadigd. 'De stad is veel te snel herbouwd na de oorlog. Er was te weinig geld en gebrek aan materiaal. Je kreeg een hele hoop flikwerk. Niemand nam zich de tijd om er eens goed over na te

denken. Doodzonde. Als je naar Maastricht kijkt waar Stok- en Smedenstraat en ook bijvoorbeeld de Rechtstraat veel later en dus beter opgeknapt zijn. Architectonische schoonheid ontdek je in Venlo bijna niet. Alles ging aan eigen vlijt ten onder.'

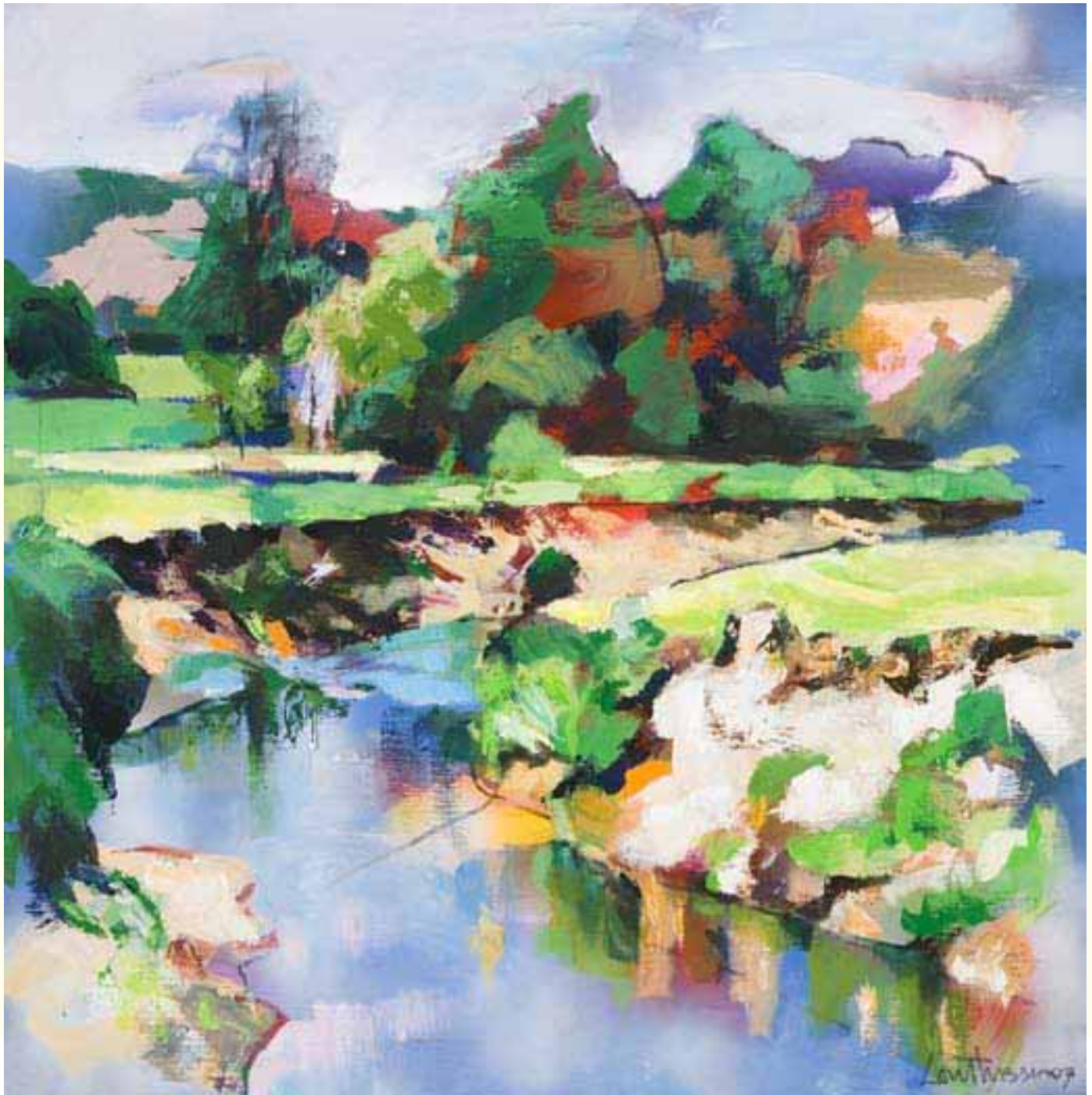
Gelukkig voor Jeu Sprengers bleef 'zijn' stadhuis gespaard, althans aan de buitenkant voor al te grote verbouwingen. Ook economisch ging het de stad in de jaren na de oorlog niet voor de wind. Er was veel handel en transport, maar de infrastructuur was hopeloos verouderd en Venlo zelf had als jarenlange zogenaamde artikel 12-gemeente geen (financiële) poot om op te staan. 'In het zuiden van Limburg klaagde men steen en been over de mijnsluitingen. Daar zijn karrenvrachten subsidies vanuit Den Haag naartoe gereden. We wisten allemaal dat in Limburg het nachtegaaltje zingt, maar ook waar het gevoerd werd. Dat was niet in Venlo.'

En toch kwam het met zowel Sprengers als zijn stad nog helemaal goed. Weliswaar waar na turbulente tijden, maar zoals het leven van de huidige voorzitter van de KNVB permanent verandert, doet het dat in de stad ook. Twee keer kort na elkaar vierde de Venlonaar in hart en nieren een groot feest op het bordes van 'zijn' stadhuis. Mede daarom bewaart hij zo'n goede herinneringen aan deze plek. In de zomer van 1973 toen VVV naar de eredivisie promoveerde en driekwart jaar later stond Jeu Sprengers als stadprins van carnavalsvereniging Jocus op het bordes en zwaaide in die hoedanigheid drie dolle dagen lang de scepter over zijn stad.

Venlo heeft het overleefd en Sprengers ook. De stad herstelde van de verkeersinfarct en bloeide op met name door handel en transport; Jeu Sprengers herstelde jaren later van een hartinfarct. 'Ik leefde te uitbundig. Ik heb het opgepakt als een serieuze waarschuwing. Inmiddels, bijna 20 jaar verder is alles in een rustig vaarwater terecht gekomen. De VVV-preses legde in '90 het ambt neer en werd niet veel later hoogste baas van de KNVB. Ook die periode loopt stilaan teneinde evenals zijn activiteit voor de UEFA.

'Ik ben indertijd bij mijn werkgever gestopt en j denkt dat er dan vanaf dat moment van alles fout zal gaan. Dat is niet zo. Over niet al te lange tijd leg ik de voorzittershamer neer. Ook daarna zal het ongetwijfeld goed gaan met de voetbalbond.' Sprengers krijgt in de toekomst voldoende tijd om in Den Dorstigen Haen van een pilsje en de blik op het tegenover gelegen stadhuis te genieten.

Een kwestie van geduld

No Wolfs kijkt en voelt zich ongemakkelijk als hij zijn naam hoort met daarbij de eretitel: streektaal ambassadeur van Limburg. De rondborstige Bourgondiër moet op zo'n momenten altijd nog wat plaatsvervangende schaamte verwerken. Ziet die rol ook niet echt voor hem weggelegd. Hij denkt, als hij geconfronteerd wordt met dat fenomeen ambassadeur, daarbij eigenlijk meer aan Rowwen Hèze of aan Gé Reinders. Gasten, die Amsterdammers laten huilen met Blaosmeziek of uit hun dak laten gaan in de Heinekenhal. Ach, ook voor Wolfs is het soms een kwestie van geduld...

Hij bezit die 'het mag best wel iets minder'-mentaliteit. En dat wederom staat haaks op de wijze waarop hij het Limburg-gevoel uitdraagt. Zelfs in de STER-reclame hoor je tussen het randstad-Engels door af en toe dat zachte. Dat zangerig warme. Dat, waarvan het hart van No Wolfs sneller gaat kloppen. 'Het is heerlijk om thuis te komen en onze specifieke klank te horen.'

Niet dat de Zuid-Limburger zijn provinciegenoten, die verkrampt de nadrukkelijkste chhchch uit het diepst van hun keel omhoog rochelen, om maar enige provinciale komaf te camoufleren, verkettert. Nee. Hij is er van overtuigd dat ook dat een kwestie van geduld is; en dat verloochening het onderspit zal delven opdat inkeer zijn intrede kan houden.

En die enkele onverbeterlijke pedanterik mag voortrochelen totdat ook hij of zij uit het lijden wordt verlost.

Landschap, dialectverschillen, culinair, muziek en gemeenschapszin. Limburg heeft volgens z'n streektaalambassadeur voldoende om trots op te zijn.

Een sterke regionale identiteit, daar kun je iets mee. Zoals die uitgedragen wordt door Rowwen Hèze en Gé Reinders.

'Van hun ballades krijg ik de kriebels.'

Niet alleen zijn dat echte ambassadeurs voor de provincie.

In Wolfs' perceptie is het misschien nog veel waardevoller, dat zij zorgdragen voor een stuk bewustwording in eigen omgeving. 'Opeens zijn we niet meer het donkere zuiden. Zijn we niet meer Calimero en lopen met de borst vooruit.'

Cultural marketing, sterke identiteit. In dienst van de Limburgse kranten beschouwt hij dat als kerngebied en -taak. Hij ziet zich geenszins als profeet maar maakt zich sterk in navolging van de muzikanten die hem voorgaan. Mensen die hun afkomst niet verloochenen. Warme persoonlijkheden die zichzelf zijn, charisma en gevoel in hun donder hebben. Mensen waarbij de chemie klopt. Echte Limburgers dus.' Mensen waar twintig jaar geleden misschien nog lacherig over gedaan werd.'

Een kwestie van geduld

Zich vastleggen op een plek in de provincie kan hij niet, ofschoon het heuvelland hem waarschijnlijk het meest raakt. Maar ook het meanderende riviertje dat ijverig op weg is naar het noordwesten, kan zijn dag goed maken. Of de lach van zijn dochter. 'Monique. Een geweldig kind, maar kwetsbaar. Moeilijk lerend. Niet dramatisch maar ik beschouw het als mijn missie haar op de goede plek te krijgen. En als het even wat minder gaat, helpt die ballade 'Saame noa d'n euverkant' ons. Of Gé Reinders' 'Aait werde mit dich'.

Dat zijn momenten van relativeren en bezinnen. 'En alles wat nog mot, dat duj ik merge' zou Jac Poels zingen. Dan weet No Wolfs dat het goed komt. Dan maakt hij zich zelfs niet meer sappel om het feit dat het Limburgs volkslied in het Nederlands geschreven is.

Een bord vol gele opplakbriefjes

De voorbereiding van een speech gebeurt in het tempo en met de precisie waarmee de wasmand leeg gestreken wordt. De stapeltjes zijn de alinea's en de strijkbout de pen. Meestal glijdt het ijzer in vlot tempo; 'n enkele keer sist het venijnig. Dan weer een moeilijk kraagje en vervolgens weer een pijnlijk exacte vouw. Burgemeester en huisvrouw is een combinatie waarin menige plooi gladgestreken moet worden.

Mirjam Clermonts droomt van een parachutesprong of van een jobje als koffiejuffrouw in een basiskamp van een Mount Everest-expeditie. Nee, ze hoeft niet naar de top, ofschoon haar functie je wat dat betreft je op het verkeerde been zou kunnen zetten. Eerste burger van Onderbanken. Dromend en verlangend komt ze tot de ontdekking dat ze veel te weinig tijd heeft voor Limburg. Om het echt te ontdekken. Of om de zilte geur van de zee op een winderige dag op te snuiven.

Druk, draven en rennen. Altijd zoekend naar oplossingen. Ze voelt zich als een bord vol met gele opplakbriefjes. En als er per dag dertig van die briefjes afgewerkt zijn, plakken er weer éénendertig nieuwe. Als een wekker die je opdraait loopt ze af tot de energie helemaal op is en de verplichte zeven of acht uur slaap noodgedwongen volgen. 'Ik heb te weinig tijd voor mezelf.

En dat terwijl ze hunkert naar avontuur maar ook naar rust en ruimte. Wilde vanuit haar huis over een weiland turen. In de ochtenduren wandelen met haar ruwhaar tekkel langs holle wegen en door de mistflarden de koeien zien. Het lukt maar niet. Het is de gedachte die haar overeind houdt en het gevoel van thuis zijn geeft. Thuis voelen heeft bij Mirjam Clermonts weinig met bakstenen, deuren en kozijnen te maken.

De vijfentwintig jaar, vanaf 1973, dat Mirjam Clermonts in Geleen kankerpatiënten hielp in hun gevecht voor 't leven, hebben haar gevormd. Daar heeft ze haar strijdvaardigheid aan over gehouden. Toen in die periode ook duidelijk werd dat zij geen leven kon schenken aan eigen kinderen, richtte ze in Schaesberg een IVF-vereniging op.

Later zette ze versterkt in op adoptie. In die periode klopte ze vaak tevergeefs aan of stootte haar hoofd. De overtuiging dat systemen slechts van binnenuit te bewegen of te corrigeren zijn, leidde tot haar stap de politiek in. Zelf spreekt ze niet van een bewuste keuze. 'Politiek is me overkomen'.

Nooit gedacht aan een politieke carrière wethouderschap of zelfs een positie als burgemeester. Nee, de politiek nam beslissingen inzake IVF, dus als ze invloed op die beslissingen wilde hebben, was de stap naar de politiek onvermijdelijk.

Zo is haar leven. Geënt op wie ze is en waardoor ze uitgedaagd wordt.

Ishara kwam als baby uit Sri Lanka en Stefan uit Nederland, was er al. Echtgenoot John creëert voor het gezin de maximale omgeving. 'Hij laat me marcheren'. Dat doen de kinderen ook. 'Ik kan me heel goed voorstellen dat mijn kinderen niet op mij lijken. Die kinderen hebben recht op hun eigen rugzakje. Als je aan zoiets begint, dan weet je van te voren wat je te wachten staat. Die kinderen hebben een recht op de waarheid. Dat is de consequentie die je aanvaardt.'

Zelf verloor ze haar moeder zonder dat ze haar echt kende. Zonder levende herinnering aan haar. Als driejarige peuter. Vanaf dat moment is haar leven bepaald. 'Gewenst gedrag vormde mij'. Zelf stak ze - misschien wel als een vorm van compensatie - al haar energie, liefde en passie in haar kinderen zeker voordat ze drie waren. Met haar tweede moeder, thans een stuk in de tachtig, verschilde ze te zeer. De keuze voor twee adoptiekinderen is wel een heel bewuste. Ingegeven door het feit dat zijzelf enig kind was en zonder haar biologische moeder moest opgroeien. Graag had ze zussen en/of broers in haar jeugd gehad. 'Al die aandacht die er toen voor mij was, heb ik als bijzonder beklemmend ervaren.'

Hangplek tussen galg en kerkhof

Een mystieke driehoek. Niet die waar Pythagoras zijn stelling ontdekte. Nee, zeker ook geen Bermuda Triangle, een plek van alles verstikkende mist en fatale verdwijning. Nee, bepaald niet de plek waarop grote auteurs hun inklinten versleten of wijze denkers de basis voor de moderne meetkunde legden. In Puth-Schinnen, waar de geur uit de moutketels van de Alfabrouwerij de verre omtrek lekkers belooft en onze provincie zachtglooiend afscheid neemt van het heuvelland, daar ligt de driehoek van Frank Stroeken.

Zijn alledaagse leven bestaat min of meer uit kunst. Exacter: de kunst van het overleven. Hij zet de zielenroerselen die kunstschilders aan het doek toevertrouwen of beeldhouwers en sculpturisten in steen en brons vervatten om in klinkende munt. Holland Art heet zijn bedrijf. Holland staat voor handelsgeest en ondernemerschap en Art wordt in dit geval met dus met een hoofdletter geschreven.

Een man van exacte berekening en vlakverdeling. De vluchtige situatieschets die hij over tafel dichterbij schuift, laat aan duidelijkheid weinig te wensen over. Begraafplaats,

hangplek, kapelletje en galg. Markante punten, die voorbij het dorpseinde van Puth (Onderste Puth) in een driehoek gevangen zijn. De driehoek van zijn leven, uniek in zijn soort. Niet gelijkzijdig of rechthoekig, noch congruent aan welke andere vergelijkbare vorm.

Enkel de galg past niet direct in die belevingswereld en overschaduwde de grote liefde die het stukje land steeds weer bij hem losweekt. Wetenschap, historie of realiteit staan wel vaker op gespannen voet met herinnering aan onschuldige emotie gevoeld op weg naar volwassenheid.

Sinds enkele jaren heeft die plek van onschuld, devotie en verlangen haar duistere zijde. Vanaf het moment dat zoonlief zich verdiepte in een van de weinige zwarte bladzijden die de geschiedenis van deze provincie kent: die van de Bokkenrijders. En aldus ontdekte waar die snoodaards hun al dan niet gerechte straf ontvingen.

Bokkenrijders, een legendarische roversbende of overdreven volksvertellingen en bangmakerij uit het verleden?

Vergelijkbaar met inquisitie en heksenverbranding. Amper nog te bevatten in het tegenwoordige gedachtegoed en

Hangplek tussen galg en kerkhof

daarom misschien wel uit pure gemakzucht of verdringing, gedegradeerd tot hersenspinsels.

Pijnlijk is de accuratesse en de pertinentie waarmee de historicus de plek des onheils traceert en benoemt. De galg. Midden in zijn vaders driehoek stond het kwaad. In het centrum van een wereld waar het vrolijke leven zo in balans en zonovergoten schijnt. Als vingerwijzing voor het kwaad, met een lus die geduldig wacht om vreugde te breken en een glimlach te verwurgen tot grimas.

's Zaterdags in de 'D'n Dooien Hook' worden de donkere gedachten snel buitengesloten. 'n Flesje Alfa in combinatie met de herinneringen en de gezichten van vroeger, van de tijd voordat er een galg postvatte in de beleving. Meer is er niet voor nodig. D'n Dooien Hook, een hangplek voor mannen met Puther inborst; knoesten uit het dorp. Een hangplek voor leden van de boerenkapel, voor schutterij en galgenhumor. Waar minuten niet tellen en je amper tijd hebt om bij te komen van het lachen. Al is het maar om de roltrap die Tinus niet op dorst omdat hij dat toch echt veel te gevaarlijk vond. Het verleden is er ieders vrolijke buurman. Hutjes bouwen langs de holle weg; de vrouwen links en de mannen rechts in de kerk; de eerste borsten gehuld in het uniform van de fanfare. Markante koppen waar Frederico Fellini zo de figuranten voor een huwelijks-scène uit had kunnen plukken.

Toen er gedanst werd op Duitse Schlagers en de eerste slow-fox voor opmerkelijke lichaamsverandering zorgdroeg.

Mijmeren op de hoek van de begraafplaats over vervlogen tijden onder het genot van het goddelijk nat uit de plaatselijke brouwerij. Is het de plek, de rit er naar toe of de herinnering aan een onbekommerde jeugd? Wie zal het zeggen.

D'n Dooien Hook, tussen galg en kerkhof, bruist van het leven.

Chez Margo

Het examen KMBO was net achter de rug en Margo Reuten was in een gekke bui. Ze wilde het vak leren en had tijdens haar stage op kasteeltje Hattem in Roermond de smaak te pakken gekregen. In de gids het telefoonnummer opgezocht van restaurant Prinses Juliana in Valkenburg, want daar werd op sterrenniveau gekookt. En jawel hoor. Op haar zeventiende verliet ze het ouderlijk nest in Maasbracht en trok de wijde wereld in naar Valkenburg. Om er het vak te leren bij chef Toine Hermsen.

Haar eerste dag bij de familie Stevens zal ze haar leven lang niet vergeten. Dat was de dag dat ze collega-leerling Petro Kools tegen het lijf liep. Ze hebben elkaar daarna eigenlijk nooit meer uit het oog verloren. Natuurlijk was er soms heimwee en verlangde ze naar haar dorp. Naar de boerderij, de haven en naar de slagerij van Mart Schepers. Als ze dan van ver de kerk van Maasbracht zag was alle verdriet voorbij en haar wereld weer in orde.

In dat dorp ook was ze tot de ontdekking gekomen welke kant het met haar leven op zou gaan. Toen ze door slager Mart Schepers gevraagd werd om te helpen bij een koud buffet. De slagersvrouw was hoogzwanger en er waren handen nodig. Vijftien was de boerendochter en ze zag dat de mensen genoten van het buffet waar zij zorg voor had gedragen. Vanaf dat moment wist ze waar ze het zoeken moest. Ze wilde mensen zien genieten van wat zijzelf had bereid. Dat doet ze nog steeds. Elke dag wee opnieuw.

Met het telefoontje naar Valkenburg zette ze een mechanisme in gang dat onomkeerbaar zou zijn. Opgegroeid in de traditie van het boerenbedrijf en de aanpak die daarbij hoort, was er vanaf dat moment voor haar geen weg terug. En de leerschool was hard. Temeer ze voor het hoogste gekozen had. Margo Reuten reikte van meet af aan naar de sterren. Via de traditionele keuken en leerschool voor de basiskennis bij Toine Hermsen. Bij Cas Spijkers, die met name op het vlak van marketing en relatiebeheer in Herberg de Swaen in Oisterwijk een goede naam had, leerde ze nieuwe technieken waardoor sneller aan de permanente vraag uit het restaurant kon worden voldaan. De laatste maanden in Wahlwiller in D'r Bloasbalg, bij de familie Wagemakers. Kortom de liefhebster uit Maasbracht bewoog zich in de jaren '80 tussen de sterren aan Nederlands culinair firmament en zou er dra zelf een worden als eerste vrouwelijke meesterkok van het land.

'En het verhaal werd nog beter', vult ze zelf aan. 'Op een gegeven moment werden Petro en ik gevraagd door de uitbater van Da Vinci, een grand café en Italiaans restaurant bij ons in Maasbracht op de hoek, of we eens langskwamen om te praten. Wij dachten dat ze mensen zochten om in hun bedrijf te werken. Op weg er naar toe kwam pa langs op de tractor en die drukte ons op het hart dat als het gesprek positief zou verlopen wij dat in elk geval niet moesten laten blijken.' De boeren slimheid van pa betaalde zich uit. Margo en Petro konden hun oren niet geloven toen ze het etablissement

kregen aangeboden voor een alleszins acceptabele prijs. De vreugde moest nog even binnensmonds blijven vanwege de bedenktijd die beiden bedongen hadden. Toen de twee, na het gesprek, de hoek om waren en uit het zicht vlogen ze mekaar in de armen en huppelden van blijdschap richting de Pietjesveld-boerderij. Op 16 september 1993 openden beiden hun eigen zaak in het dorp waar Margo Reuten onlosmakelijk aan verbonden is.

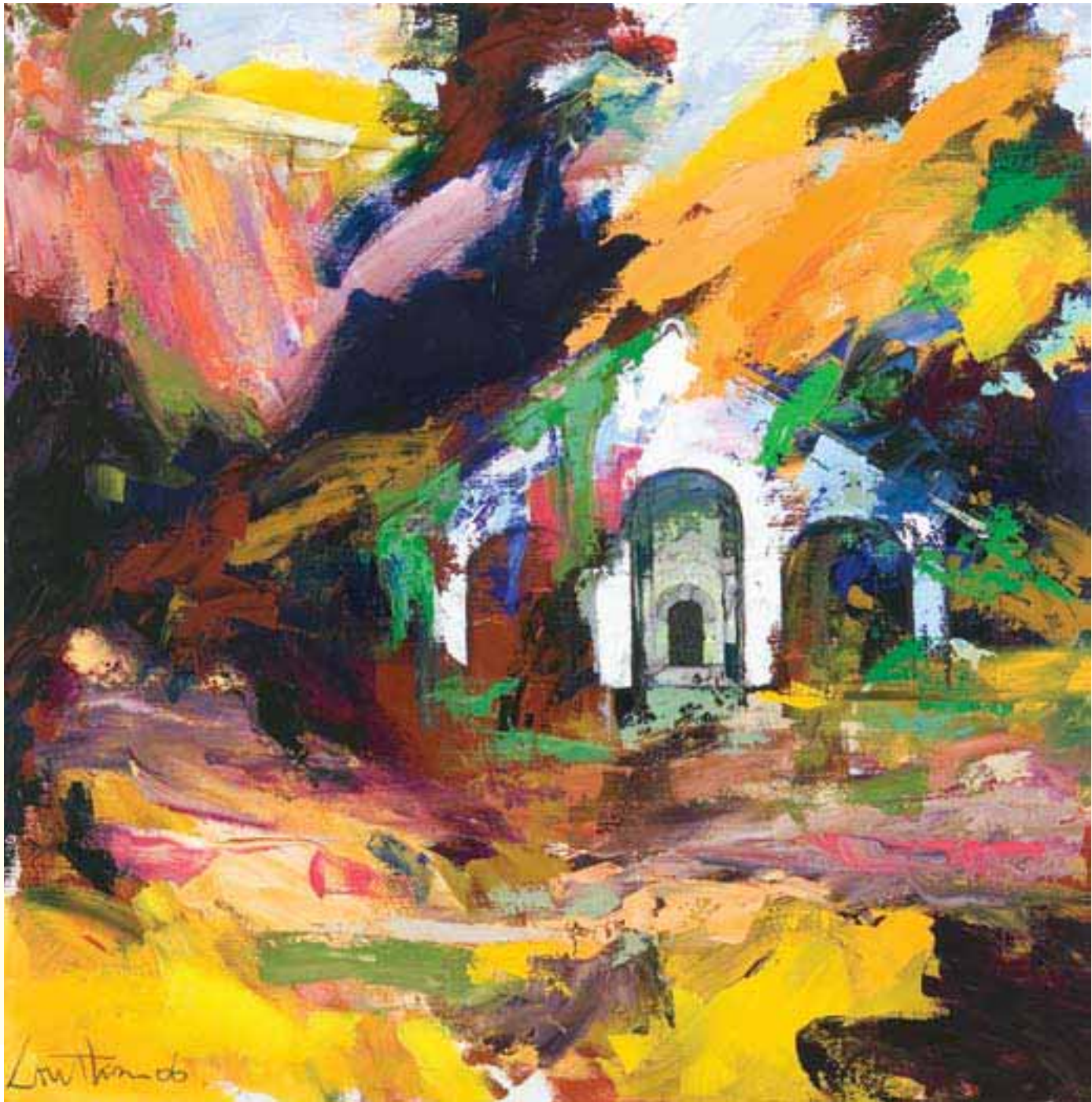
'Chez Margo' zou het nieuwe restaurant aan de haven van Maasbracht gaan heten. Totdat een oude schipper hen waarschuwde. 'Verander nooit de naam, want dat brengt ongeluk.' Dus bleef het 'Da Vinci' en die beslissing heeft hen geen windeieren gelegd.

De titel Lady Chef of the Year volgde al snel en de ster van de kokkin bleef stijgen. Zelfs tot Michelin-hoogte. Zelf bleef ze altijd met twee benen op de grond.

Uitgaande van haar kracht en haar toewijding. Het restaurant was haar plek, haar leven. Een leven waarbinnen geen moederschap zou passen. 'Totnogtoe heb ik het als wereldreis ervaren. ik ben bezig met iets dat ik heel graag doe.'

Als kind schilderde ze graag, was altijd met kleuren bezig. Het karakter van Margo Reuten is terug te vinden in haar werkomgeving. Kleur en rust straalt Da Vinci uit, maar ook herkenbaarheid. Haar liefde voor de scheepvaart komt in het restaurant tot uiting evenals haar hang naar traditie. Op de menukaart vind je nog steeds tartaar van het Pietjesveld-rund dat via slagerij Schepers aangeleverd wordt. Of de sjalotjes uit de tuin van ma Reuten.

'Aan schilderen kom ik niet meer toe. Ik maak mijn schilderwerkjes al jaren op het bord en ben er blij mee. En wat ik zo hoor, zijn mijn klanten dat ook.'

Maisonetteke

De tuin heeft de voormalige parkeerplaats veroverd. Op de uitgesleten en deels overwoekerde restanten steenstrips brandt de zon. De weerkaatsende hitte draagt de geur van thijm en rozemarijn naar je neusgaten. Met de ogen dicht zou de tuin van het Marres huis in de Capucijnenstraat zo maar ergens in de Bourgogne kunnen liggen.

Weliswaar geen exquise wijnen evenwel maar het 'Dobbel Aajt' maakte het plekje wereldberoemd in Maastricht.

Eens per jaar keert Pieter Marres terug naar zijn onbekommerde jeugd. Naar de buurt waar zijn speeltuin was. Waar hij later met een Solex door de gang van het huis scheurde en hij het Veldeke College bezocht. Waar zijn fantasie gescherpt werd door de rode rokjes van de MMS-meisjes tijdens hun gymnastiekles.

Tegenwoordig is het binnen opvallend stil en woont er hedendaagse kunst in het Marres Huis. Op de plek waar vroeger het café was. Of daar waar zijn oom, de notaris, kantoor hield. Wandelen door de jeugd van Pieter Marres. De mondhoeken krullen als de rondleiding een tussenstop bij de voormalige ouderlijke slaapkamer maakt.

De plek waar besloten is het bij de brouwerij behorende café te sluiten. Het leverde te veel overlast op. De zijgevel deed dienst als openbaar urinoir en alles wat in de uren daarvoor als Dobbel Aajt van eigenaar was gewisseld, stroomde langs de gevel richting goot van de Capucijnerstraat. 'Schat daar gaat

onze omzet' zei moeder Marres als ze gewekt werden door het rumoer van de café-gasten, aan de andere kant van de muur, of anderszins uit hun slaap werden gehouden.

Pieter Marres trok de wijde wereld in. Als vrijwilliger bij de Verenigde Naties deed hij ontwikkelingswerk in Sierra Leone. Kwam terug op Buitenlandse Zaken in Den Haag op de afdeling Ontwikkelings Samenwerking. Werd vervolgens tweede man op de ambassade van Bangla Desh om weer terug naar Nederland te verkassen en als directeur van het Koninklijk Instituut voor de Tropen in Amsterdam aan de slag te gaan.

Uiteindelijk bleek Nederland toch te klein voor de avonturier in Pieter Marres en volgde de benoeming tot ambassadeur voor Ethiopië, Eritrea en Djibouti. Standplaats: Addis Abeba. De overplaatsing naar Bangkok is de totnogtoe laatste stap in de loopbaan van de Maastrichtse zoon. Nederlands Ambassadeur van Thailand, Laos, Cambodja en Myanmar. Een diplomaat, introvert, vriendelijk en gezegend met een onverwachte humor voor iemand waarvan je afstandelijkheid verwacht.

Zoals hij daar staat temidden van zijn jeugdherinnering en zijn echtgenote José regelmatig in de lach schiet bij weer een anekdote laat hij iedereen meeleven en is enkel de distance diplomatique buitengesloten.

Maisonetteke

Het is zijn vrolijke en relativerende inborst die daar in deze ruimtelijkheden en de directe omgeving ervan gestalte heeft gekregen. En die hem overal ter wereld langs de moeilijkheden die in zijn taak besloten liggen laveert. Neem de periode in Addis Abeba. Ethiopië was in oorlog met de afvallige provincie Eritrea.

'Strijdende partijen en belangen, waarvan je weet dat aan beide kanten gelogen wordt. Wil je zelf geloofwaardig blijven moet je een lijn bepalen en je strikt langs die lijn bewegen. En aldus proberen de partijen wat op te schuiven. Steeds weer kijken hoever de polsstok reikt en hopen dat je stapje voor stapje dichterbij een oplossing komt. Zodat voor de bevolking het ontwikkelingsproces weer op gang komt, want oorlog slurpt alles op.

In Thailand was Pieter Marres direct betrokken bij een van de grootste natuurrampen die de mensheid trof. Op 26 December 2004 ontstond door een zeebeving enkele honderden kilometers voor de kust van Sumatra een alles verwoestende tsunami. Het geschatte dodental bedroeg 225.000. Het grootste aantal slachtoffers viel in de Sumatraanse provincie Atjeh te betreuren maar de verwoesting sloeg o.a. ook toe op de kusten van Myanmar en Thailand en trof daar Nederlandse toeristen.

36 Landgenoten stierven in het natuurgeweld, de meeste op de kuststrook van Thailand waar ze een onbezorgde vakantie vierden. De Nederlandse ambassade was wekenlang dag en nacht onder leiding van de Maastrichtenaar in touw samen met de diverse hulporganisaties. Identificatie, nazorg en opvang nabestaanden, repatriëring en informatievoorziening waren de aandachtsgebieden voor de ambassade. Een team onder leiding van Pieter Marres dat een zware en emotionele opdracht op de best denkbare wijze volbracht.

De zorgen rond de paniek omtrent de vogelgriep of de inspanningen om een landgenoot uit de cel in het 'Bangkok Hilton' te krijgen behoren tot de alledaagse ambassadeurskost. Evenals de voorbereidingen voor het bezoek van de kroonprins en echtgenote ter gelegenheid van de jubilerende koning Bhumibol later dat jaar.

Eerst even Maastricht nog. De voormalige tuin maakt abrupt halt voor een aardbreuk die ooit een metershoge mergelwand ontbloot heeft. Groene vingers strekken zich uit langs het versteende geel en omsluiten als een natuurlijke haardos een keurig in de wand ingewerkt tuinhuis. Hagedissen zoeken er ijlings een goed heenkomen.

Het voorportaalje kent een eigen microklimaat en trotseert met verve de zinderende hitte op de binnenplaats. Dieper, het

trapje af en het pikdonkere vierkant in, is een stap die Pieter Marres niet wil wagen. In zijn jeugd was dat de plek van zijn nachtmerries. Zijn grote angst voor iets verschrikkelijks dat daar, in de kille duister huist. Ook nu weer vormen zich bij die gedachten in het koele voorportaal al zweetdruppels op zijn voorhoofd en staat huiver in zijn gezicht gegroefd. Na al die jaren verzet elke vezel in zijn lijf zich nog steeds die paar treden af te dalen en het pikgedonker van het onbekende te doorgronden. Oké, één keer dan. De excellentie vermant zich. Met knikkende knieën en de haren overeind op zijn armen.

Gerd Leers

De stad loopt tegen haar natuurlijke grenzen aan. Vanaf de verheffing waarop de Apostelhoeve zijn druiven en wijn laat rijpen, kijkt Gerd Leers naar de verstedelijking waarvan hij zich burgemeester mag noemen. 'Met de dag word ik er verliefder op.'

Gerd Leers heeft het zoals hij zegt 'als een ongelooflijke eer ervaren' dat hij dat ambt mocht bekleden. Maastricht is zijn bestemming. Hij heeft er zelfs al een plaatsje uitgezocht voor de eeuwigheid: op de begraafplaats aan de Tongerseweg. 'Ik ben thuis.'

Voorlopig doet hij het nog met een woning aan de andere kant van de berg vanwaar hij nu de stad monstert. Met een, wat hij noemt, ongelooflijke carrière in de politiek kan hij nu, op het moment dat hij de 50 ruim gepasseerd is, lekker uitbollen.

Een begrip waaraan Gerd Leers een geheel eigen invulling geeft. Hij wandelt, rent en voetbalt. Schopt tegen schenen en heiligenhuisjes, loopt mensen voor de voeten. Kortom de burgemeester is alom en heeft (doet dat overigens nog steeds) herhaaldelijk stevig gerammeld aan de gezapig doezelende stad.

In zijn perceptie rentenierde Maastricht waarschijnlijk te veel en als er niet soms stevig aan de boom geschud wordt, dan zit zelfgenoegzaamheid het perspectief behoorlijk dwars. Hij neemt de contouren in ogenschouw en laat zijn gedachten langs de wijken dwalen.

Langs pure schoonheid en moeilijkheden. Langs jonge mensen, die hard werken aan een kwaliteitsproduct. Aan de internationale allure die zich heeft ontwikkeld en die zich ophoudt rond de pleinen. Die vastgelegd is in brochures en geschriften van allerlei aard en herkomst.

Ooit als nederzetting geboren en als Mosam ad Trajectum groot gegroeid, nadat de naam vernederlandst is en de stad thans als oudste en mooiste in de beleving van vele medelanders huist.

Waar Romeinen eertijds met wapengeweld bezig waren met de vorming van het Europa zonder grenzen en zo'n tweeduizend jaar later een verdrag gesloten werd waarin dat pas tot stand kwam. Op een moment dat de mensheid zo ver was dat er geen zwaard of geweer meer aan te pas hoefde te komen.

Vanaf de Louwberg is Maastricht overzichtelijk en kunnen de gedachten geordend worden. Rennend om fit te blijven. Tien kilometer zuurstof tanken en transpirerend in een t-shirtje een loopje nemen met de vorderende jaren. Met gevoel voor symboliek het tempo aangevend waarmee zijn stad de ontwikkelingen moet blijven bijbenen. Dan weer wandelend met de hond om er in alle rust achter te komen of hijzelf of zijn vijftienjarige West Highland terriër koppiger is. De hond zal ongetwijfeld een andere mening toegedaan zijn als zijn baas. Leers is gewend aan weerstand en schuwt de confrontatie nimmer. 'Geen halve oplossingen. Zeker niet als er moeilijkheden zijn.'

Gerd Leers

Middelmatigheid past niet bij hem. 'Zijn' stad zit daar eigenlijk ook niet op te wachten. De lat moet hoog liggen in een omgeving die zich kan laten zien in den lande. 'Maastricht moet naar buiten kijken en zich iets gelegen laten liggen aan de mening van anderen. Zich openstellen voor anderen en niet zelfvoldaan of in zichzelf gekeerd zijn. Het is niet alleen maar de stad voor de Maastrichtenaar. We hebben dynamiek nodig. Jong en oud. Innoveren en conserveren. Stilstand is funest.'

Vandaar waarschijnlijk dat Gerd Leers er altijd een straf tempo inhoudt. En als het rondje Louwberg erbij inschiet dan rammelen de loopbanden en andere apparatuur op maandagochtend op de universiteit nog harder totdat het bruine t-shirt uitgewrongen kan worden en de werkweek na een verkwikkende douche van start gaat.

Bruin is zijn lievelingskleur en de man houdt van functionele kleding en heeft een afkeer van strak zittende nieuwe pakken. Als politiek en bestuur niet min of meer toevallig op zijn pad hadden gelegen, had hij wel graag uitbater van een Mediterraan restaurant in de binnenstand willen worden. Gedisciplineerd en levend in een omgeving van orde en netheid. Een Pietje precies; rommel ervaart hij als uitermate irritant. Een liefhebber van de zachte kleuren in de tussenseizoenen of schoon de zomer op die dag op de binnenplaats van de Apostelhoeve bijzonder aangenaam smaakt.

Momenten waarop moeilijkheden vervagen en zoete herinneringen rondcirkelen in de frisse wijn van 'eigen' bodem.

Reddende engel

Als een strenge zwarte lijn scheidde de Keutelebeek het sappige groen en het fruit van de boer van het pad achter de tuinen in de wijk Stadbroek. Zwart vanwege het feit dat het eertijds vrolijk kabbelende beekje zich niet aan de mijnindustrie had kunnen onttrekken. Evenals Stadbroek overigens. De monocultuur had het landschap in zijn greep en bepaalde leven en ritme in mijnkoloniën als bijvoorbeeld Stadbroek. Een stukje Sittard waar enkel op zondag 'De Koel' bijzaak was. Dan lokte de roep van de kerkklok. Misdienaars bedienden beurtelings de touwen in de klokkentoren en lieten zich op het gewicht van het vliegwiel meters mee sleuren, de aantrekkingskracht van de aarde tartend.

Huub was nog te klein, te jong, voor de kerk. Had nog niet zijn Eerste Heilige Communie gedaan en volgde dus een andere lokroep. Die van het avontuur. Hij was de schrik van de Keutelebeek en omgeving. Molenbeekstraat, St. Josefstraat,; de huizen zijn al lang geslachtofferd aan de slopershamer. Tuurlijk zou er ooit een dag komen dat hij aan die touwen van de klokkentoren hing te bungelen, maar op zijn leeftijd had de zondagochtend legio andere spannende momenten in het verschiep. Uitdagender dan harde kerkbanken en strenge blikken van mijnheer pastoor.

Huubke stond dan, midden in het gebied waar zich door de week zijn leven en dat van zijn kornuiten afspeelden, naar

boven te turen. Bij de echte mannen. De houwens, slepers en machinisten die een groot deel van de week honderden meters onder de grond vertoefden en nu opgelucht adem haalden. Speurend naar dat ene moment, waarop de eerste zwarte stip in de verte voor beroering zou zorgen.

Huubke keek met eenzelfde spanning in de ogen, zijn handen achter de rug gevouwen. Nog even dan werd het sein voor actie gegeven en zou zijn vader het duivenhok opzoeken. Met klok en voerbak. Om ogenblikken later, als de duiven aanzetten voor de landing in de wijk, vanuit het luikje boven in de til zijn lokroep te laten klinken. Onderwijl maiskorrels in de voerbak ritmisch heen en weer bewegend. 'Da koom, koom, da koom, koom da.....' en het fluitriedeltje gebruikend dat elke ochtend het verse eten voor de gevederde snelheidsmaniakken aankondigde.

Huubke voelde de spanning en de opwinding van de grote mannen. Momenten, die konden beslissen over leven en dood. Van de duiven, welteverstaan. Maar ook momenten dat hij geen kattenkwaad diende te beramen, want de grote mijnwerkershanden kenden dan geen pardon. De step bleef keurig in de schuur; de directe nabijheid van duivenhok was verboden gebied, totdat pa na verloop van tijd naar buiten kwam. In de rechterhand de klok en in de linker meestal twee of drie onthoofde duiven die, vergezeld van een portie door moeders gemaakte frieten in gezinsverband later die dag verorberd zouden worden.

Reddende engel

Reeds vroeg in zijn nog prille bestaan kwam Stevens jr. op die manier achter de ultieme sanctie die stond op een sportieve wanprestatie. Een herinnering die hem later in zijn professionele bestaan als coach van pas is gekomen.

Daar bij die oude molen, aan de Molenbeekstraat, waar de familie Quix op de hoek woonde, dat was het rijk van Huub Stevens. Daar schoot hij met zijn windbuks op de ratten die rond het vervuilde water en in de door onkruid overwoekerde oevers van de beek scharrelden. Waar hij en zijn broeders in het kwaad zich in het najaar over die natte grens waagden om boer Speetjes 'te helpen' bij de appeloogst. Lucratieve handel, want voor de dubbeltjes die de buit opleverde kon snoepgoed aangeschaft worden. En als de opbrengst in harde munt tegenviel was er nog altijd die ondeugende, meeheulende glimlach van moeder, die zich maar al te graag over de appeloogst van zoonlief ontfermde. 'Huub, je weet dat niet mag....' De rakker zag aan de ogen van zijn moeder hoe die waarschuwing gemeend was. Hij liep wat dat betreft geen enkel risico. Ook niet van boer Speetjens. Want Huubkes spiedende ogen waren altijd waakzaam en zijn korte beentjes rapper dan die van boer en knecht.

Getraind in de straat tijdens de voetbalpartijtjes, waarin de Stevens toen al uitblonk. Snel, goede techniek en vooral

meedogenloos. Altijd tot op het randje. Huub was de snelste, nam het meeste risico en ging zelfs tot voorbij het randje. Zoals die dag die hem bijna fataal werd. Door de 'gats' tussen de huizen door kwam hij op topsnelheid, zoals altijd, op zijn step. Een scherpe bocht, langs de steile oever van de beek en zo door het poortje de tuin is. Deze keer evenwel ging het mis met de anders zo feilloze timing.

Huub vloog uit de bocht en belandde met een enorme dreun compleet met step in de zwarte smurrie van de Keutelebeek. Verdoofd door de klap spartelde hij om boven te komen. Een hopeloze strijd, totdat hij een krachtige hand voelde die hem boven water haalde. Happend naar adem keek hij zijn reddende engel, mevrouw Lucas, in de ogen.

'Ik weet zeker dat zij toen mijn leven heeft gered,' kijkt Huub Stevens terug op die gebeurtenis. Lang heeft de kleine Stevens vervolgens geknokt om er weer bovenop te komen. De potentiële ziektekiemen in het sterk verontreinigde water in combinatie met de toen heersende A-griep, maakten van de kleine donder op slag een kasplantje dat teer en breekbaar bleek.

Huub Stevens heeft het overleefd en werd een van Nederlands beste voetballers en vervolgens een nog betere coach. Gevormd in de kolonie aan de Keutelebeek.

Jachtig bestaan

In het Gulpdal voelt Peter Elverding zich in de wolken en op tien kilometer hoogte verlangt hij steevast naar dat miniem stukje vaste grond onder de voeten. Waar hij in zijn hoedanigheid van voorzitter van de raad van bestuur van Koninklijke DSM NV vaak op grote hoogte vertoefde, is hij nu geland in de rust van het nietige zijstroompje van de Geul. De Gulp. Stelt op de wereldkaart absoluut niets voor. Hij geniet er van het kasteeltje en het stille groen van de glooiende omgeving. Op het moment dat hij de deur van zijn kantoor achter zich dichttrok, is het Grote Genieten pas echt begonnen.

Elverding is een buitenmens. Zeilt door de zomer en jaagt in najaar en winter. Hij, die zich in zijn werkzaam leven op jetsnelheid vrijwel permanent door de tijdzones bewoog, houdt van traagheid. De traagheid van het bestaan. Het tempo van de processie die door het dal trekt richting geluid van de beierende klokken, spreekt hem veel meer aan dan het jachtige urban city life in Dubai, Moskou, Singapore of Sjanghai. Harrods, Macy's, KaDeWe en hoe de grote warenhuizen in de diverse wereldmetropolen al niet heten, winnen het bij de geboren Eindhovenenaar niet van de slager in Slenaken. Daar is aandacht. Daar kan hij met de uitbater op z'n tijd rustig van gedachten wisselen over de ambachtelijke bereiding van een goed stuk vlees.

Gezelligheid en tijd. Het is Peter Elverding aan te zien. Een opera in de Metropolitan Opera House van New York is kansloos tegen Mozarts Krönungsmesse in de kerk van Eys.

'Mijn vrouw heeft het niet altijd makkelijk gehad,' geeft hij schuld bewust toe. Hij was er (te) vaak niet om te delen of te laten delen in de cultuur en de pracht van de omgeving. 'Telkens als we ergens op een bankje in de natuur zaten, zeiden we tegen elkaar dat we dat eigenlijk vaker doen moesten.' Zeker tijdens de momenten in het Meinweg-gebied waar hij regelmatig deelneemt aan de jacht. 'We zaten er op een bank tegen het licht van de ondergaande zon. De wind stond gunstig. We keken uit op de rand van een maisveld en de zoom van het bos. Binnen een kwartier hadden we een nieuwsgierige jonge vos, een scharrelende das en een wildzwijn dat met haar Frischlingen in het maisveld verdween.'

Momenten van rust en gelukzaligheid. Voorbij het leven dat jarenlang gedicteerd is door agenda's, vergaderingen, afspraken, vertrektijden en reizen. De afstanden zijn korter geworden en overzichtelijker. Dwars door velden en natuur. Zo ver als je kunt overzien, maar nooit meer tot voorbij de horizon. Zelfs zonder de hulp van de verrekijker, heeft Peter Elverding alles in het vizier.

Hij leeft sinds medio 2006 in een ander tempo. 'Menselijker', zegt hijzelf. Geen jetlag meer, hooguit wat slaaptkort na een nachtje op de hoogzit. Als de maan het meeste licht geeft, de wind goed staat en voldoende zwartwild zich over de grens met Duitsland heeft gewaagd.

Dan schiet hij vol van geluk.

Messcherpe lijnen

Hoe moet je je voelen als vrijwel iedereen ter wereld je ontwerpen kent. Van de jetset in de wereldmetropolen tot en met het kleine schoffie in Nepal. In Beverly Hills, Monaco, Dubai, daar is hetgeen Adriaan van Hooijdonk uit Echt vormgeeft net zo bekend als in de flavela's van São Paulo of in de townships rond Johannesburg.

Van Hooijdonk zelf voelt zich een moment opgelaten. Nipt nog maar eens aan zijn koffie en perst er vervolgens een geforceerde glimlach uit. 'Tja. Wat moet ik daarop zeggen. Ik ben er wel een beetje trots op.'

Bescheiden en introvert. Wat bleekjes rond de neus. Bepaald geen flamboyant type. Niet iemand waar het van af straalt dat hij met een schets een geldstroom van vele miljarden in beweging kan brengen.

Adriaan van Hooydonk is chef-designer bij BMW en in die functie verantwoordelijk voor de topmodellen uit het gamma van de Beierse autofabrikant. De 6- en de 7-serie kwamen van zijn hand evenals de Z4. De ietwat schuchtere 42-jarige industrieel ontwerper, geboren op de plek waar Limburg op z'n smalst is, geeft in München leiding aan een afdeling waar zo'n honderd hooggekwalificeerde medewerkers bepalen hoe het nobele automerk er in de toekomst gaat uitzien.

Zijn 'vingeroefeningen' hebben de Zuidduitse multinational geen windeieren gelegd en dat hem dat met trots vervult, daar durft hij in Echt voor uit te komen. Zeker als zijn moeder en zus met aandacht zijn verhaal volgen als hij weer eens, van waar ook ter wereld, even een tussenstop maakt in zijn geboorteplaats.

Daar op het Bisschoppelijke College niet ver van de plek waar een nieuwe BMW-dealer onlangs zijn poorten opende, kreeg de toekomst van Van Hooydonk gestalte. Daar viel de beslissing de creatieve kant uit te gaan. Richting TU Delft. Vestigde zich in Amsterdam en vervolgens in Italië als designer en volgde in Lausanne aan het Art Center College of Design een gespecialiseerde opleiding voor autodesign.

Eén van de plekken die multi's als bijvoorbeeld BMW afschuimen op zoek naar talent, op zoek naar de witte raaf. De rest van het verhaal is er een van het American dream-type. Het knaapje uit Echt, dat geen plekje op papier, in schriften of leesboeken onbenut liet om er autootjes te tekenen, mag auto's tekenen naar hartelust. En er ook nog een dikbelegde boterham mee verdienen.

De timide puber van het Bisschoppelijke College heeft, als het de nieuwe modellen van een van de meest vermaarde

Messcherpe lijnen

automerken ter wereld gaat, de broek aan. 'En nu er hier in Echt een BMW-dealer bij is moet ik extra mijn best doen anders kan mijn moeder zich hier niet meer op straat vertonen.'

Echt, Van Hooydonk komt er echt nog graag. Voornamelijk voor de familie en dan vooral z'n moeder. Die schiet te hulp als zoonlief in zijn geheugen graaft en even om hulp verlegen zit als een naam niet één, twee drie te binnen schiet.

'Het dorp uit. Dan een kilometertje fietsen, rechts het veldweggetje in en dan was je er.' De plek die hij altijd associeert met een onbekommerde jeugd in de taille van Limburg. De Doort. Een moerassig natuurgebied waar het overtollige water ooit enkele vijvers vormde 'speciaal voor het schaatsplezier van ons,' vult de designer aan.

Toen de winters nog streng genoeg waren trok de jonge Van Hooydonk er zijn baantjes en speelde er met zijn vriendjes. Zwerde en trok strepen en lijnen; figuren messcherp met de ijzers onder zijn schaatsen. Tekende zijn vreugde in het spiegelgladde oppervlak. Zoals een ontwerper zijn creativiteit loslaat op het schetspapier.

Aan het oog onttrokken in de bebossing, het wankel ogende bruggetje over, vervolgens het beendroge en met boomwortels geaderde paadje af tot aan de oever. Daar, waar in het voorjaar de meerkoeten hun territoriumdrang niet onder controle kunnen houden en de groene specht schaterend opvliegt vanwege dat machogedrag, daar bond Adriaan van Hooydonk in de winter zijn plezier onder.

Om het een levenlang nooit meer te vergeten.

Wereldburger uit Hoensbroek

Pa was dé kapper van Hoensbroek. En Hendrik de zoon van de kapper. De winkel lag midden in het bruisende mijnwerkersleven van Hoensbroek. Recht tegenover de ingang van Staatsmijn Emma verloren de koempels hun wilde haren vol met mijnstof en de kleine Hendrik veegde alles op een hoop. Daar wisselden verhalen van diep onder de grond van eigenaar en vochten zwartomrande oogleden aangemoedigd door het ritmische geklik van de schaar en tondeuse tegen de vermoeidheid.

Begin jaren vijftig van de vorige eeuw. Limburg werd opgebouwd van diep onder de grond uit. Ademloos luisterde Hendrik naar de verhalen en keek zijn ogen uit naar de grote gebouw tegenover de kapperswinkel. Daar, vanachter die grote poort kwamen die verhalen. Omhoog via de liftschachten om harten te verwarmen of energie te leveren voor een glimlach. Brandstof voor de ziel; voor vreugde en verdriet. Wagonladingen vol. Hendrik had maar één wens. Straks, net als vader, klakkend met de schaar, temidden van kolenstof en geur van Berkel haarwater, te luisteren naar en te delen in het leven van alledag in Hoensbroek.

Veel groter was zijn wereld niet. Akerstraat en Passart, daar waar de grote stoomlocomotieven over de wissels achter de slagbomen daverden en puften. En waar het voetbalveld van Sportclub Emma niet veraf was.

De toekomst stond voor junior vast. Hij wilde en zou straks,

als hij groot was, in de voetstappen van pa treden. Wist hij veel dat tegen de tijd het er toe zou gaan doen de verhalen verstikt waren en ene Joop den Uyl de poort van de staatsmijn tegenover de kapperszaak op slot zou doen.

Niet dat pa Bosch vooruitziend was, maar al vroeg had de gedachte bij hem postgevat dat zoonlief het kappersvak uit zijn hoofd moest zetten. De tijd was er niet geknipt voor. Steeds vaker zouden zijn stoelen leeg komen te staan. De verhalen van weleer zouden niet meer in zijn zaak voor hilariteit zorgen. Ze zouden ook anders van toon worden en de wachtkamer van de longarts vullen. Er zou een tijd komen dat aan die hilariteit onvoldoende lucht kon worden gegeven en de wilde haren van een volgende generatie groeiden. Geen schaar zou er tegen bestand zijn. Zelfs die van pa Bosch niet.

Hoensbroek werd te klein, te stil voor Hendrik. Te verstikkend. Bij patron Fons Stevens van hotel-restaurant Prinses Juliana in Valkenburg ontwikkelde de kapperszoon de liefde voor het horecavak. Op Chateau Neercanne kwam daar voldoende vakmanschap bij om de stap de grote wereld in te zetten. De eerste stap van de reis die nu, na vijfendertig jaar, nog steeds voortduurt. Begonnen in Dusseldorf en via Portugal, Engeland, Tunesië, Zuid-Afrika, Doebai, New York en Hong-Kong belandde hij in Thailand.

Een barbier in de dop groeide uit tot directeur van de beroemde hotels op zowat alle plekken van de wereld. Een kosmopoliet met een zachte g. Gastheer van koningen en

Wereldburger uit Hoensbroek

koninginnen, van presidenten, sjeiks, popsterren en alle denkbare celebrity's.

Thailand werd zijn tweede thuis. Daar vond hij de partner voor zijn leven en wendde hij zich tot het boeddhisme. Sloot de wereld van het grote geld en jetset zelfs enige tijd buiten om zich met de monniken in een klooster te verdiepen in de leer van Boeddha. Een leven in eenvoud en afzondering met enkel een onschuldige witte doek om het naakte bestaan te verhullen was evenwel niet weggelegd voor Hendrik Bosch. Gelouterd stapte hij weer in het werk dat hij tot in de puntjes beheerst. Bouwde hotels en restaurants op of gaf er leiding aan. En bezocht 'zijn' Limburg jaarlijks. Jaren waarin hij zijn maten uit de horecawereld in zijn provincie opzocht en met hen een biertje dronk op het Vrijhof al dan niet tijdens het Preuvenemint.

Geen bezoek echter of ook hij had niet oog in oog gestaan met de Onze Lieve Vrouwe Sterre der Zee. Een kaarsje voor familie en vrienden, 'n moment van bezinning. Een plek waar hij zich thuis voelt en die niet botst met de boeddhist in Bosch. De laatste jaren is hij vaker in de gelegenheid de patrones van de provinciehoofdstad met een bezoek te vereren omdat zijn werk hem weer terug in Nederland bracht. Deze keer als general manager van het Amstel Hotel, weer zo'n plek waar beroemdheden elkaar vaak de deurklink in de handen geven.

Nog een paar jaar. Dan vertrekt Hendrik Bosch definitief naar Thailand, het land waar hij verliefd op is geworden. Een land voor hem om oud te worden. Een plek, om terug te zien op een leven dat zich zo anders ontwikkelde dan de kapperszoon tegenover de Staatsmijn Emma had kunnen bevroeden.

Pontvecchio over de Maas

In de belangstelling staan is niet zijn ding. Wel heeft hij interesse voor al het moois dat onze provincie te bieden heeft, maar voor zijn eigen persoon, is hij wars van welke aandacht dan ook. Ger Ruijters heeft door de jaren heen zijn eigen boontjes steeds gedopt op zijn manier. Volgde daarbij z'n instinct en hetgeen een gezond stel hersens hem vandaag de dag nog steeds ingeven.

Het gevoel dat hij daarmee iets bijzonders heeft gedaan in elk geval zo bijzonder dat er uitvoerig bij stilgestaan moet worden, nee. Dat is hem vreemd. Het afwerende gebaar en de vriendelijke blik die opeens iets ongemakkelijks prijsgeven laten aan duidelijkheid weinig te wensen over.

Oké, een bijzonder bedrijf dan.....? 'Och ja. Je probeert allemaal het beste er van te maken. Niet iedereen lukt dat. Mij toevallig wel. Ik heb al die jaren met plezier gewerkt en dat doe ik nog steeds. Dat is op zich, niets bijzonders. Noem het voor mijn part maar geluk. Er komt in elk geval voor een deel geluk bij kijken. Geluk en gezondheid.' De gedachte om het wat rustiger aan te doen heeft nog niet postgevat.

De grote uitdagingen heeft hij doorgegeven aan de generatie na hem, maar zelf bestiert hij nog de dagelijkse gang van zaken in zijn 'eigen winkel'. ! zin eruit gehaald

'Al veel bladeren in mijn boek zijn omgeslagen. Van de verkennerpatrouille indertijd, leeft er nog maar één. Ik heb inmiddels wel tien keer een aanbod afgeslagen van mensen die

een boek over mij wilden schrijven. Ik heb geleefd, gebouwd en gewerkt en dat is me redelijk goed afgegaan. Zo spannend is dat niet.'

Ger Ruijters is een van de grote bouwers, vastgoedondernemers en makelaars in Limburg. Mensen als Marcel Muyres, Leon Melchior en Henk Stienstra zorgden voor onderdak toen Zuid-Limburg explodeerde na de oorlog. Verdienstelijk werk in de ruimste zin van het woord.

'Als ik het niet gedaan had, had iemand anders dat wel,' klinkt het welhaast verontschuldigend. De dagelijkse gang van zaken hield hem jarenlang in de ban. Terwijl projecten uit de grond werden gestampt, groeide het bedrijf uit zijn voegen. De zoon uit Puth-Schinnen bouwde aan Limburg en verderop in Nederland en kantoren voor zijn organisatie in Sittard en Maastricht. Bouwde veel minder bewust aan zijn status als ondernemer, werkgever en sponsor.

'Echt beeldbepalend zijn wij nooit geweest. De stedenbouwkundigen bepaalden indertijd en wij mochten er achteraan hobbelen. Tegenwoordig is er op dit vlak veel meer mogelijk. Toen, in die beginfase zeker niet.'

Ger Ruijters en zijn collega's/concurrenten ontdekten zelfs enkele 'kundigen' onder de stedenbouwkundigen. Maar over het algemeen was kundigheid ver te zoeken. 'Waar die mensen wel goed in waren? Ze hadden in elk geval één ding gemeen: ze waren allen te eigenwijs.'

Dat trof, want over die soms twijfelachtig kwaliteit dient een ondernemer ook in ruime mate te beschikken. Dat er tegen die achtergrond ooit iets tot stand kon komen... Veel is er dan ook niet gelukt. Ook tot leedwezen van Ger Ruijters ging zijn ultieme droom niet in vervulling. Vanuit zijn kantoor en tegenwoordig vanuit zijn appartement heeft hij een onvergetelijk mooi uitzicht op de Sint Servaasbrug in Maastricht. Ooit had de ondernemer de droom daar, op 'zijn' brug een winkelgalerij te realiseren en het bouwwerk aldus een soort Pontevecchio-flair te verlenen. Zoals de brug over de Arno in Florence zo zou de verbinding tussen Wyck en de binnenstad een plak van levendige handel moeten worden.

'Winkeltjes op de Servaasbrug. Ik zag het helemaal voor me. Het zou de aansluiting van Wyck bij Maastricht vormen en de ontsluiting van Maastricht als winkelstad. Toen, beginjaren '80 was Maastricht op dat vlak nog onderontwikkeld.' Architect Harry Gulikers vertrouwde de plannen aan het tekenpapier toe. Aan beide kanten van de brug een paviljoen en de winkel zouden demontabel worden. Veel verder dan Gulikers tekentafels is het plan echter nooit gekomen. 'Misschien is het maar goed ook. Toen wij met die gedachten speelden was die aansluiting nodig. Althans dat gevoel hadden wij. Uiteindelijk is het allemaal goed gekomen, ook zonder dat plan. Dat neemt niet weg dat ik nog elke dag met plezier naar deze brug kijk.'

Een moderne loop- en fietsaansluiting is er gekomen. Een modern frame dat de klassieke schoonheid van Sint Servaasbrug nog eens extra onderstreept. Verder heeft, zoals bekend, Maastricht zich prima als winkelstad ontwikkeld. Zonder die mooie 'aaj brök' geweld aan te doen. 'Het is prima zo.'

Colofon

Kunstwerken	<i>Lou Thissen</i>
Tekst	<i>Fred Sochacki</i>
Fotografie	<i>Hans Silvijs</i>
Ontwerp	<i>GrulDesign</i>
Drukwerk	<i>Van Griensven Graficom BV</i>
Oplage	<i>2.500 exemplaren</i>

